

ОЛЛОҲ ҚАЛБИМИЗДА, ЮРАГИМИЗДА...

Президентимиз Ислон Каримовнинг «Туркистон-пресс» ахборот агентлиги мухбири саволларига жавобларини ўқиб

ИСЛОМ ДИНИ БУ — ЭЗГУЛИК ДЕГАНИ

Ислон дини ота-боболаримиз томонидан улуғланган, эътироф этилган дин сифатида бизга мерос қолган.

Одамларни эзгулик, поклик, хайр-саховат ва савоб ишларга қорлайдиган бу дин бизнинг заминимизда янада ривож топгани учун ҳам муқаддасдир. Буюк аждодларимиз Имом ал-Бухорий, Имом ат-Термизий тўплаган ҳадислар, Баҳоуддин Нақшбанд, Аҳмад Ясавий ҳазратларининг дунёвий мезонларга асосланган таълимотлари Ислон динини яна бир поғона юқорига кутарди.

Мустақилликдан сўнг Ислон дини ва у билан боғлиқ қадриятларга алоҳида эътибор берилиб келинмоқда. Буни эътироф этмаслик аслида гумроҳликдан бошқа нарса эмас. Ахир, юртимиздан чиққан ўнлаб азиз-авлиё, улуғ кишиларнинг мақбара, қабр-

лари обод қилиниб, зиёратгоҳларга айлантирилди, масжиду мадрасалар қайта тикланди — буларнинг барчаси шундай куз ўнгимизда амалга оширилган савоб ишлар-ку! Биз, кексалар Ислон дини зугумга учраган, диний эътиқод учун ўлимга маҳкум этилган, Ватандан қувгин қилинган, ҳатто ота-она ёки яқин биродарининг жанозасига қатнашишга юрак бетламай қолган мустабид замонларни ҳам бошимиздан кечирганмиз. Одам асло ношукр бўлмаслиги керак, ношукрчилик Оллоҳга ҳам, бандга ҳам ҳуш келмайди. Шўро замонида Қашқадарё вилоятида бор-йўғи 2 то жомеъ масжиди бор эди. Бугунги кунда 100 дан ортиқ масжидлар фаолият курсатиб турибди. Битта диний мадраса ҳам бор. Буларнинг бари мустақилликдан сўнг динимизга берилган эътиборни аңлатмайдими?!

Диндан ниқоб сифатида фойдаланиш каби иллат илгари ҳам бўлган, афсуски, ҳозир ҳам бор экан.

Ҳокимият даъвосида ич-этини еб юрган қайсидир банда шу йўлда ёвузликка қўл урган экан, биллингки, унинг кўнглида эътиқод ҳам, иймон ҳам, диёнат ҳам йўқ. Ахир, Ислон динида инсоннинг ҳаётига қасд қилиш, унинг кўнглига озор бериш мутлақо қораланади.

Президентимиз Ислон Каримов «Туркистон-пресс» ахборот агентлигининг мухбири саволларига жавобларида Ислон дини халқимиз ҳаётидан нақадар чуқур жой олганлигини алоҳида таъкидлаганлар. Юртбошимиз айтганларидек, **биз ўз муқаддас динимиз ва эътиқодимиздан воз кечмаймиз. Шу билан бирга муқаддас динимиз шаънига доғ туширмоқчи бўлган шахслар билан ҳеч қачон мурося қилолмаймиз. Бу халқимизнинг хоҳиш-иродасидир.**

Исмоил ҳожи РАЙҲОНОВ,
Қарши шаҳар «Кўкғумбаз»
жомеъ масжиди имом хатиби

ОГОҲЛИК

Президентимизнинг «Туркистон-пресс» ахборот агентлиги мухбири саволларига жавобларида: «... Ватанимиз тинчлиги, халқимиз омонлигини Яратгандан илтижо қилиб яшайдиган миллионлаб соф ниятли муслмонлар бор. Уларнинг ўз диний эътиқодларини бундан бўён ҳам эмин-эркин адо этишлари учун ҳеч қандай монелик қилинмайди. Мен бунга асло йўл қўймайман», — деган фикрлари кўп миллионлик халқимизни янада жипслаштирди. Шунингдек, оғзига кучи етмаган, тирноқ остида кир қидирувчи, ватанфуруш кимсалар учун бир тўқмоқ бўлди. Аслида 16 февраль воқеаларининг ташкилотчилари-ю икромчилари ҳақиқий диндан узоқ кимсалардир. Аммо улар шундай разолатдан тап тортишмас эканми, демак, биз Президентимиз даъватига қўлоқ тутиб, ҳаммиса огоҳ ва яна огоҳ бўлишимиз лозим.

Қобил ЗОКИРОВ,
Тошкент шаҳридаги
Юнусов думани
маҳалла оқсоқоллари
маслаҳат кенгаши раиси

Соғлом авлод учун

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ КАМОЛИНИ ДЕБ...

Сўхбатдошим Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси эндокринология илмий текшириш институти болалар бўлими мудираси Машхура Набиевна Абдуллаева. Икки фарзанднинг онаси. Раҳбар, аниқроғи шифокор аёлга ҳос бўлган барча фазилатларга эга билимдон, бағрикенг, меҳрибон, узоқни кўра биладиган, узгалир дардини ўз дардидек ҳис қила оладиган бу аёлни касбдошлари ҳам, шифо истаб келган беморлар ҳам ниҳоятда ҳурмат қилишади.

Машхура она билан сўхбатимиз болалар эндокринологик касалликлари, уларнинг келиб чиқиш сабаблари ва олдини олишнинг айнан ота-оналарга боғлиқ томонлари ҳақида бўлди.

— Машхура Набиевна, аввало охирги пайтларда болалар ўртасида кўп учраётган, эндокринологик касалликлар ҳақида биров тўхталсангиз.

— Болалар орасида учрайдиган қандли ва қандсиз диабет касалликлари, гепатероз, қалқонсимон безларнинг катталашуви касаллиги, ўғил болаларда учрайдиган крептархизм яъни жинсий етишмовчилик касалликлари эндокринологик касалликлари жумласига киради. Бу касалликлар буйича биз республика миқёсида барча вилоятлардан келган беморларни қабул қиламиз ва даволаймиз.

— Болалар қандли диабет касаллиги қандай пайдо бўлади?

— Ҳа, бу касаллик авлоддан авлодга ирсий ўтиши ҳам, орттирилган бўлиши ҳам мумкин. Кўпинча грипп, қизилча, қизамик, сувчечак каби юқумли касалликлар асорати оқибатида ҳам қандли диабет касаллиги юзага келиши мумкин. Кейин боланинг асаби бузилиши, бирон нарсадан қаттиқ қўрқиши, нотўғри овқатланиши ҳам бу касалликнинг пайдо бўлишига туртки бўлиши мумкин. Касалликка чалинган бола жуда кўп миқдорда сув ичади, пешоб чиқаради, кундан-кўнга озиб кетаверади.

(Давоми 3-бетда)

Суратда: Машхура Набиевна Абдуллаева.
М. Холбердиева туширган сурат.

ЮРТИМИЗ БАҲОРИНИ ЁМОН

КЎЗЛАРДАН АСРАЙМАН!

ХУШЁР БЎЛМОҚ — БУРЧИМИЗ

Ўн олтинчи феврал воқеалари... У кунни эслаганимда узимга савол бераман. Шундай бўлиши мумкин, деб уйлабмидинг? Узоқ ҳавл суриб қоламман. «Йўқ, уйламаганман» десам ёлгон гапирган бўламан. Негаки, биз етишган мустақиллик шундай бир ноёб бахт эдики, дўстлар шодланди, рақиблар-чи? Ҳасадгуйлар оз эмас эди-ку, ахир...

Энг ёмони шуки, бу галамислар ўзимиздан, ўз ичимиздан чиқди. «Ичдан чиққан балого, қайга боради давога», — дейди халқимиз. Президентимиз даъват қилганлари мисол огоҳ ва хушёр бўламиз. Мустақиллигимизни янада мустаҳкамлаш учун ажадди шижоат билан ҷиришамиз. Ажадди жиноятчилар эса қонун олдида жавоб берадилар.

Ғаламислар ният қилганларидек биз саросимага тушмаймиз, Президентимиз атрофида янада жипслашиб аввалгидан ҳам қура фаол бўламиз. Халқимизнинг дил амри шундай.

Пойтахтимиз марказида қурилиши пўнига етиб қолган Хотира майдонидан кетайтган ишлар бундан далолат бериб турибди. Она-Ватан узининг эрки йўлида шахид кетган фарзандларига ёднома бино этаётди. Ўқотишининг нималигини, отасиз қолишининг нималигини, ўн гулидан бир гули очилмай йигирма ёшида урушда шахид кетган акадан жудо бўлишининг аламли азоблари нималигини мен биламан.

Отам ёзувчи ва журналист Саид Ахрорий 1931 йил майдига сафдошлари миллий истиқлолчилар қаторида Москва шаҳрида олий жазага ҳукм этилиб отиб юборилди. Унинг қалбини уртаган дарду аламларини, яқинда тоғганим «ЮРТНИНГ ТОВУШИ» деган шеъри айтиб турибди:

ЮРТНИНГ ТОВУШИ

Қулоқ солмоқ керак бу кун
карвон ўтган изларга
Кўп йилдирки, у ерларда
хамли товуш оқадир.
Бу тупроқлар, тоғлар, тошлар
Ватан эрур бизларга,
Унинг бўғиқ йиғиси ҳам
жонимизга ёқадир...
Эшит болам, ҳар қайгудан
кейин, албат, кулмак бор...

БУ АЗИЗ ЮРТ БАРЧАМИЗНИКИ

Бир неча кундан бери уйлаб уйимга етолмайман, саволлар уйлантиради. Нега бундай бўлди? Нима учун? Бунинг сабаблари нимада?

Менимча, бунга кейинги пайларда узимизда пайдо бўлган — лоқайдлик, бепарволик, безъетиборлик, сусткашлик каби иллатлар сабаб деб уйлайман. Сен менга тегма, мен сенга қабилида иш тутадиган бўлиб қолмадиккимкан? Биров билан ишимиз йўқ, фарзандларимизнинг тарбияси, улар нима билан шуғулланаяпти, ўқиши, иши қандай, бўш вақтини қандай ўтказаяпти, ким билан ўртоқ?... Шулارга кам эътибор бермаёпканмиканми? Ахир халқимизда бир болага етти кўшни ота-она, дейилган дона мақол бор-ку.

Президентимиз, «Биз ёшларимизни ҳеч кимга бериб қўймаймиз, уларни узимиз тарбия қиламиз, вояга етказамиз. Чунки улар мустақил Ватанимизнинг эрксевар халқимизнинг порлоқ келажаги учун меҳнат қиладилар», — деб бежиз айтмаганлар.

Биз йиғлатдик юртни,
лекин келажакда сен қулдир!
Куймак эмас, кулмак
учун яратилди бу диёр,
Бу қайгулар, қора кунлар
сенинг учун уятдир!
Кулгилар кўш йиғиларга,
тортдинг, жон бер эрк учун,
Отанг қулсин, эл қувнасин,
душманларинг йиғласин...

Шеърни қайта-қайта ўқирканма, отамнинг дилини ўртаган дardни тушунгандай бўламан. Саид Ахрорий истиқлол йўлида кураша бориб бир манфаат топмагач, бу ишни — истиқлол учун курашмоқликни уша йили дунёга келган ўғли Аҳмад Ахрорга васият қилаётди.

Тақдирнинг тақозосини қарангки, Аҳмад Ахрорнинг чекига эса фашизмга қарши Ленинград остонасида курашиш тушди. Ва у, тенгсиз жангда йигирма бир ёшида ҳалок бўлди.

9 — май Хотира ва Қадрлаш кунини сифатида нишонланиши мустақил республикамиз йўли тўғри эканлигига далолатдир. Эл-юрт узининг шахид кетган ўғлонларини унутмайди. Улар хотираси қалбларимизда абадий.

Шу уринда бир фикр билан ватандошларимга мурожаат қилишни лозим кўрдим. Аввало, ҳар бир фуқаро истиқлол учун узида масъулият эши томоғи керак. Энди биз: «Мустақиллик менга нима берди?» деб эмас, «Мустақилликни мустаҳкамлаш йўлида мен узим нима қиламан...» деб фикрласак, уринлироқ бўлармиди... Зеро, мустақиллик бизга нима берганини биламиз — мустақиллик, аввало, тилимизни давлат тили қилиб берди, аждодларимизни узимизга танитди. Қолгани энди ўз қўлимизда. Биз яна нималарга қодирлигимизни намойиш қилайлик. Биз учун ҳеч ким ҳеч ердан келиб муаммоларимизни ҳал қилиб бермайди. Ҳамма бунёдкорлик ишларимизни ўз ақл-идрокимиз, ўз қўлимиз билан бунёд этажамиз.

Холида АҲРОРОВА,
меҳнат фахрийси

АЁЛ ВА ОИЛА МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА

Келажакни уйлаган, нурли истиқболни кўзлаган халқ энг аввало аёлни асраб-авайлайди, уни эъзозлайди.

Президентимиз «1999 йилни Аёллар йили» деб шунчаки эълон қилгани йўқ. Бунинг рамзий маъноси бор. Аёл аслида бу дунёда гузаллик тимсоли бўлиб яралган. Буюклик каби гузаллик ҳам инсонларни фақат эзгулик ва яхшиликка чорлагувчидир. Биз барпо этаётган ҳуқуқий, демократик давлат ҳар бир фуқаронинг жамоат ишларида фаол иштирок этишини, тадбиркорлик ва ишбилармонлик фаолиятини ривожлантиришни тақозо этади. Албатта, бундай мураккаб жараёни босиб ўтишда аёллар кўмаги ва ёрдамига эҳтиёж тугилади.

Шу боис уларнинг жамиятдаги фаоллигини ошириш, меҳнат фаолиятини жонлантириш-бугуннинг долзарб вазифасидир.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Оилага, давлат ва жамият қурилишида аёлларнинг ролини кучайтириш, уларнинг ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий ва маънавий манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш юзасидан 1999 йил учун чора тадбирлар Давлат дастури тўғрисида»ги қарори қабул қилинди. Мазкур Давлат дастурининг аҳамиятга молик томони шундаки, унда аёлнинг жамиятда тутган ўрни ва мавқеи, барча даражалардаги бошқарув тузилмалари ва жамоат ташкилотларидаги роли, шахсий ҳаёти ва меҳнат фаолияти билан боғлиқ масалалар кенг қамраб олинган. Аёлга бўлган муносабатни яна бир поғона юқорига кўтаришга хизмат қилувчи ушбу дастур энг аввало хотин-қизлар манфаатларини, оналик ва болаликни ҳимоя қи-

лади. Бу борадаги аҳволни яхшилаш учун ҳали купгина чора-тадбирлар кулланиши керак. Хусусан, алимент ундиришга доир ишлар соҳасидаги суд амалиётини ўрганиш, чуқур таҳлил этишга тўғри келади. Мазкур тоифадаги ишларнинг қуриб чиқиши сифатини ва суд қарорларининг реал ижросини яхшилаш чора-тадбирлари белгиланиши зарур. Ана шунда аёллар ва болаларнинг алимент олиш ҳуқуқлари таъминланди, ортиқча сарсон-саргардонликларга чек қўйилади.

Мазлумки, фуқароларнинг жамият ва жамоат ишларидаги фаоллиги қайси бир маънода моддий манфаатдорликка ҳам боғлиқ. Биз бу уринда ҳалол меҳнатдан келадиган манфаатни назарда тутаямиз. Хотин-қизларнинг меҳнатдан манфаатдорлигини ошириш масаласига дастурда катта аҳамият берилган. Шу мақсадда аёлларнинг манфаатларини ҳисобга олган ҳолда пенсия ёшини қайта қуриб чиқиш мўлжалланмоқда. Агар аёл белгиланган меҳнат стажига эга бўлса, 54 ёшдан пенсияга кузатиш мумкин, деган тақлифлар билдирилмоқда. Бюджет ташкилотларида ишловчи уч ёшга етмаган болалари бўлган аёллар учун эса (иш ҳақини сақлаб қолган ҳолда бир соат) қисқартирилган иш кўни тайинлаш ҳақида билдирилаётган фикрлар ҳам мақсадга мувофиқдир.

Хуллас, ушбу Давлат дастурида Аёллар йилидаги мақсад ва вазифалар аниқ белгиланган бўлибди. Энди шубҳасиз дастурни амалга оширишга масъул вазирлик, идора, ташкилот ва корхоналар яна шу йўсундаги фаолиятларини кучайтирадilar. Шунингдек, бу жараёнда фаол иштирок этиш ва сидқидилдан меҳнат қилиш ҳар бир фуқаронинг муқаддас бурчи ҳисобланади.

К. ТОШ

ҲАР БИР КУН МУНАВВАР БАЙРАМГА АЙЛАНСИН

Оламдаги ҳаммага ва ҳамма нарсасига олий ҳакам — Вақт ўз ҳукмини ўтказаверади. Шунингдек, кўнгилларга гулгула солиб, вужудларни яйратиб, яшнатиб келган байрамлар ҳам афсуски, ўтади-кетди...

Аёлларимизнинг таҳликали, ташвишли, қувончли 8 — Март байрами Республикамиз шаҳар ва қишлоқларида алоҳида кутаринкилик, тантана билан нишонланди. Бу йилги 8 — Мартнинг ҳосияти одатдагидан қура узгача. Чунки бутун бир йилнинг ўзи Аёлларга бағишланган. Шунинг учун Аёллар-Оналаримизнинг руҳи баланд, қалблари яшаш ва меҳнат қилиш иштиёқи билан лиммо-лим.

Байрам тантаналарининг энг асосийси 5 — март кунини мухташам «Туркистон» саройида бўлиб ўтди.

Давлатимиз раҳбарининг Ўзбекистон хотин-қизларига байрам табригини Республика Бош Вазирини уринбосари Ҳамидулла Кароматов ўқиб эшиттирди.

«Биз хонадонимиз кўрки, юртимиз бекаси бўлмиш аёл зотидан авлодлар силсиласини давом эттираётган, ҳаётимизнинг гузаллиги ва осийшталлигини кўз қорачигидек сақлаб келаятган оналаримиз, опа-сингилларимиздан умрбод қарздоримиз. Улар тўғайли бу дунёда муҳаббат ва муруват, инсоф ва диёнат доимо барқарордир. Жаннат оналарнинг овғи остида, деб бежиз айтилмаган, ахир...» Президентимизнинг ана шу жонбахш сўзларини тинглаган аёлларимизнинг чеҳралари оғибоддек барқ уриб нурланиб кетгандек бўлиб, диллари ифтихор ва ғурурга тўлди...

Ўзбекистон Республикаси Бош Вазирининг уринбосари, Республика хотин-қизлар кўмитасининг раиси Дилбар Гуломов ва ўз нуктида мамлакатимиз аёлларининг бугунги кундаги бунёдкорлик ишлари, ҳуқуқат томонидан аёлларга қўрсатилган ҳамқўрликлар, бу борадаги вазифалар ҳақида гапирди.

Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири Абдулла Орипов, шифокор Наҳиджа Фролова, Тошкент олий ўмуқушнинг қомандирлари билим юртининг қўрсантти Умиджон Мўйсиналиевалар хотин-қизларини байрам билан табрикларидилар. Тантана қуй-қушқиларга уланиб кетди. Ўтган кунлар Республикаимиздаги энг кичик меҳнат жамоасидан тортиб, аҳоли яшайдиган энг чекка қишлоқларгача байрам, қувонч руҳи ўстивор бўлди. Радио, телевиденедан янграган қуй-қушқилар, шеър алверлар Аёл-Она шайни-шарафини юксак пардаларда маҳф этди.

8 — Март шоду хурамалик билан ўтди. Лекин Аёл номи билан аталган бутун бир йилнинг қувонч ҳажжонлари ҳали олдинда... «Менинг жамоатчилигимизга, бутун халқимизга даъватим шуки, аёлларимизнинг огирини енгил қилайлик, уларни асраб-авайлаймиз, ҳар бир кунини мунаввар байрамга айлантирайлик», — дейилди Президентимиз табригида.

Демак, байрам давом этаверади... Юксалиш сари дадил олдимаётган қадим юртимизда меҳнаткаш, мушфиқ эҳдек аёлнинг қадр-қиймати, шаъну шарафи тагин ҳам улуғланади.

М. ИБРАГИМОВА

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Яқинда Нукус шаҳрида Қорақалпоғистон Республикаси Болалар жамғармасининг навбатдан ташқари Конференцияси бўлиб ўтди. Унда келгусидаги вазифалар белгиланб олинди. Конференцияда шунингдек, ташкилий масалалар қуриб чиқилди. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси Амин Ҳамраевин Таджиёев жамоатчилик асосида Қорақалпоғистон Республикаси Болалар жамғармаси Раиси этиб сайланди, жамғарма икромчи-директори этиб Жанар Тангрибергенова тайинланди. Конференция ишда Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармаси бошқаруви раиси И. Т. Юсупова иштирок этди.

Ш. РАВУТОВ

САФИМИЗДАГИ ҚИЗ

ЭЪТИРОФ

Кимга қандайдир, мен учун таниш-билишлар, еру дустлар ҳақида ёзиш қийин. Бир қўлимдаги мақтовлар эса ҳеч кимни қизиқтирмайди. Курсдошим Ҳикоят Маҳмудовага бу гапларнинг алоқаси йўқ. Қизларимиз орасида бизга энг меҳрибон, кўнгли ҳаддан ташқари юмшоғи Ҳикоятхон эди. Ҳикоятни биз «узимизники» дердик. У биз билан уғил болага хос муносабатда бўларди. Сирини яширмасди. Елкамизга қоқиб кетаверарди.

Уқиш даврида ўз-ўзидан толиби билан деганлари бир-бири билан танишарди. Сирлашади деб айтақолайлик. Лекин бир-бирининг ички олами билан тула танишолмайдди.

Талабалик йилларида биз нафақат пахтага борганмиз, балки ёзги гуза чопиғига

ҳам чиққанмиз.

Бир қозондан овқат еган одам шундоқ ҳам бир-бирининг сиру асрорини билар эканки, асти қўяверинг. Айтмоқчи, Ҳикоят теримда чумичбоши-ошпазнинг унғ қўли эди. Очиғи, бу борада бизни сийларди, овқатнинг серёғ, сергушт жойи бизга тегарди. Ҳазил-хузул, уйин-кулгимиз сира тинмасди.

Ҳикоят уқиш тугаши билан ўз мутахассислиги бўйича таржимон — муҳаррир бўлиб Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриётида иш бошлади. Мана шунга уттиз уч йил бўлди. Бу йиллар орасида курсдошим, уртоғим Ҳикоят Маҳмудова юзлаб ёзувчиларнинг китобларига муҳаррирлик қилди. Мингдан ортиқ

босма табоқ қўлёзмани ўқиди. Муҳаррирлик билан таржима ишларини бирга олиб борди. А. Бусуйқоннинг «Парижлик тоғам», М. Дайонинг «Минахаса

қахрамони», Н. Халфининг «Музаффар қарналар», А. Родригеснинг «Қил устидаги ҳаёт», Такзо Арисиманинг «Аёл» деб номланган асарларини ўзбекчалаштирди. Илк устозлари: Мирзиёд Мирзоилов, Мирқарим Осим уғитлари билан қаламини чархлаб, шоғирд сифатида улар чироғини ёқиб келди. Ўзбекистон Ёзувчилар Уюшмаси аъзолари сафидан урин олди.

Ҳикоятхон ношир, таржимон сифатида кўпгина ишлар қилди. Мухими, ўз жамоасига сингиб, ҳурмат қозонди. Унинг бош хислати меҳнаткашлиги сира-сира қамаймади. Яна бир сирини айтсам, талабалик йилларидаги қувноқлиги, серҳаракатлигини асраб қолди.

Лекин оқиб утаётган йиллар орасида биз орзу қилган ёшликни узида сақлаб қолди қийин экан. Ноширона ибора билан айтадиган бўлсам, муқовамиз узғариб бораверар экан. Бу ўқиниши эмас. Муқовага уралган мазмун зўр бўлиши керак. Ана шу жиҳатдан биз Ҳикоят Маҳмудовадай курсдошимиз, дустимиз борлиги билан фархланамиз.

Бу гаплардан мудоао нима деб сурасангиз, Ҳикоятхон э йўқ, бе йўқ роппа-ро са ун битта беш ёшни яшаб куйди. Бизнинг эса дуомиз битта. Қамида юз ёш яшаб, қолган умрини ҳам ана шу даражада ўтказсин.

Сафар БАҲОЕВ

(Боши 1-бетда)

Бундай ҳолатда ота-оналар дарҳол болаларни эндокринологик врачга олиб боришлари зарур. (Ҳар бир туман поликлиникасида эндокринологик хоналар бор). Акс ҳолда боланинг кўнгли айниб, оёқларида тузалмас яралар чикиб, қўзлари хиралашиб бир умрга ногирон бўлиб қолиши ҳам мумкин.

— **Демак, бу касалликнинг олдини олиш кўпроқ ота-оналарнинг ўзига ҳам бoғлиқ экан-да?**

— Албатта, бола бирон юкумни касаллик билан оғриб қолганда эътиборсиз бўлмасдан, дарҳол шифокср маслаҳатларига амал қилиш, даволанишнинг охирига етказиш керак. Бундан ташқари турисини айтиш керак, биз турмуш тарзимизда бир оз нотўғри овқатланамиз. Ҳатто, болаларга ҳам ширинлик, ёғлик, ҳамир овқатларни кўпроқ тиқиштираемиз. Бу эса организмдаги моддалар алмасишнинг бузилиши (ошқозон ости безининг инсулин моддасини кам ишлаб чиқиши) касалликнинг бирдан зурайиб кетишига сабаб бўлиши мумкин. Аслида дастурхонни боланинг нормал уюши учун витаминли, турли туман сабзавот ва мевалар билан тўл-

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ КАМОЛИНИ ДЕБ...

диришга ҳаракат қилиш керак. Бизнинг серкўш республикамизда бундай мевалар кишин-ёзин сероб. Мана, масалан, оддий ошқовок ёки қизил лавлаг, қизил сабзини олайлик, булар қандад-қанча боланинг организм учун зарур витамин ва минерал тузларни ўзида жамлаган.

— **Машхура опа, паканалик касаллигини ҳам тилга олдингиз. Бу касалликнинг давоси борми?**

— Паканалик, яъни гепатит касаллиги боланинг жисмоний ва жинсий уюлишдан тўхтаб қолишидир. Одатда, соғлом ривожланаётган бола йилгига 5—6 см. ўсади. Балогат ёшига етгач, бу қўрсаткич 11—12 см.га етади. Паканалик касаллигида эса мана шу ўсиш тўхтаб қолади. Бемор ойлаб, йиллаб вақти-вақти билан даволаниб туриши натижасида шифо топиб боради, яъни организмда ўсиш гармонлари қайта тиклана бошлайди.

— **Касаллик тўсатдан бошланиши яъни ўсиб келаятган бола беҳосдан ўсмай қолиши мумкинми?**

— Бундай ҳолат ҳам учраб туради. Аммо онанинг ҳомиладорлик пайтида камқонлиги, кучли асабийлашуви,

яқин қариндошлар ўртасида оила қуриш ва улардан туғиладиган болаларда паканалик касаллигининг алоқалари кўп учрайди. Аммо яқинда клиникамизга бир аёл келди. Амакисининг ўғлига турмушга чиққан экан. Бешта фарзанди бор, бешта бола боласи ҳам шу паканалик касаллигига чалинган. Битта оилада бешта ногирон бола. Ахир бу ўша оила учун ҳам, қолаверса, давлатимиз учун ҳам фожиадан бошқа нарсас эмас.

— **Машхура опа, мана шундай болаликдан ногирон болалар сонини имкон қадар қамайтиришнинг иложи йўқми? Бу борада сиз ишлаётган институтда қандай ишлар амалга оширилмоқда?**

— Халқимизда бир нақл бор: «Касалликни даволашдан қўра, унинг олдини олган афзал». Янги туғилган чақалоқни туғруқхонанинг ўзидаёқ гепатит касаллигига қарши текшириб, ташхис қўйиш керак. Мабоодо касаллик аломати аниқланса, ҳали таъсирини ўтказмасидан олдини олиш, даволаш имконияти туғилди ва болаларнинг ногиронлик ҳолатига тушиб қолишининг олди олинди. Шу мақсадда яқинда институтимиз раҳбарияти соғлиқни сақлаш вазирлигига

ана шу таклиф билан чиқди. Яқин кунларда бу масала ҳам ҳал бўлиши керак. Шундагина биз болаликдан ногирон болалар сонини анчага қамайтиришга эришишимиз мумкин бўлади.

— **Машхура Набиевна, кейинги пайтларда қалқонсимон безларнинг катталашуви, гепатит (бўқоқ, касаллигининг оғир тури) касаллигининг кўпайиб кетаётганлиги кўпчиликни ташвишга соляпти.**

— Биласизми, эндокринологик касалликлар ичида энг оғир мана шу гепатитрооз касаллигидир. Чунки бу касалликка йўлиққан бола ақлан заиф ва жисмонан нимжон бўлиб қолади. Яна бир умрга ногирон бўлиб қолишини эсласангиз, даҳшатга тушасиз. Ногирон болалари бор оила ҳам ногирондир. Бундай оилаларнинг кўпайиши эса жамиятимиз учун ҳам маънавий, ҳам моддий зиён заҳматнинг ўзгинасидир. Илгари таркибидида йод моддаси бўлган антиструмин — витамин таблеткалари бoғча ёшидаги болалар, ҳомиладор ва эгизакли оналарга текинга тарқатиларди. Мана шу йул билан ҳам бўқоқ, гепатитрооз касалликларни кўпайиб кетишининг бир қадар олди олинарди. Ҳозирги вақтда

эса бунинг иложи йўқ, ҳамма соҳада бўлгани каби бозор иқтисодиёти даврига мос иқтисодий танглик тиббиёт соҳасини ҳам четлаб ўтгани йўқ. Бундан ташқари экологиянинг бузилиши — ерда, сувда, тупроқда йод етишмаслиги оқибатида инсон организмда йод моддасининг қамалиб кетганлиги бу касалликларнинг янада кўпайиб кетаётганлигининг асосий сабаби бўлиб қолмоқда. Шифокорларнинг илмий хулосасига кўра, бу талабни истеъмолат тузларини йодлаштириш орқали қондириш энг самарали ва қўлай усул ҳисобланаркан. Негадир неча марта лаб матбуотда катта-катта мақолалар орқали бу муаммолар кўтарилаётганлигига қарамастан мутасадди раҳбарлар бу масалага суствашилик билан қарашаяпти. Билмадим, балки юқоридан буйруқ қутишмаяптими?! Ундай бўладиган бўлса, қонун чиқариб бўлса-да, истеъмолат тузларини йодлаштириш масаласини зудлик билан ҳал қилиш керак. Зеро, юрт фарзандлари, уларнинг саломатлиги ҳақида қайғуриш ҳар биримизнинг инсоний бурчимиздир. Акс ҳолда, соғлом авлод ҳақида оғиз қупиртириб гапиришнинг фойдаси бўлмас керак.

Сухбатдош:
Нафиса АННАЕВА

АВВАЛО МАЪНАВИЙ БОЙ БЎЛИШСИН...

Сизу биз XXI аср бўсағасида турибмиз. Атрофга эътибор берадиган бўлсак (10 ёшгача) қобилиятли, ақлли ёшлар улғаяётганини кўраемиз. Аммо биз ота-оналар фарзандларимиздаги қобилиятни ривожлантиришга ҳаракат қиламизми? Уларнинг кундалик ҳаёти билан қизиқамизми? Шу каби саволларни ўзимизга бериб кўрайлик.

II синфни битириб етуклик шаходатномасини қўлига олган ёшларни катта ҳаётга қадам қўйгани билан табриқлаймиз-у, аммо «ҳаётга тайёрийми?» деган савол дилимиздан ўтади. Ҳукуматимиз томонидан

қабул қилинган «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»да ёшларни ҳаётга, жамиятга тайёрлаш юзасидан қатор вазифалар белгиланган. Унда академик ли-

ФИКР

цейлар ҳамда коллежларни ёшлар бирон бир касб ҳунарларни эгаллаганликлари ҳақидаги ҳужжат билан тугаллашлари кераклиги таъкидланган.

Шу ўринда савол туғилди. Нима учун 4—5 йил ичида ўқув юртларида етук мутахассислар тайёрлаш мумкин-ку, лекин 17—20 йил

бирга яшаб айрим ота-оналар фарзандларини оила қуришга тайёр қилиб тарбиялай олмайдилар? Нима учун тилла зирагу бриллиант узуклар олишни, лама пальто-ю чарм плашлар олишни ўйлашади-ю, унинг оилада тутган ўрни, аҳамиятини тушунтиришмайди. Нима учун дағиллама тўй қилиш, дуст-душманлар олдида обрў олишни ўйлашади-ю, лекин фарзандларининг кейинги ҳаёти билан қизиқшмайди? Баъзи ота-оналар «нега қизиқмас эканмиз, қизиқамиз», дейишлари мумкин. Лекин ота-оналар фарзандлари тақдири билан дангиллама тўй қилиш да-

ражасида қайғуришса эди, оилаларда уриш-жанжаллар, ажралишлар бўлмас эди.

Шунинг учун биринчидан, мактабларда ёки академик лицей ва коллежлар ўқув дастурига «Оила психологияси» фани киритилиб, ёшларни том маънода ҳаётга тайёрлаш устида иш олиб бориш керак.

Иккинчидан, оилада фарзандларимизни зеб-зийнатларга, латта-лутталарга эмас, маънавий бойлигига эътиборни қўйиш керак.

Рашидхон ЙЎЛДОШЕВ
Низомий номи
Тошкент Давлат
Педагогика
Университетининг
ўқитувчиси

БАҲОР КЕЗАР

Фасллар келинчаги, кел баҳорим, кела қол.
Дилимизга масрурлик туйғусини сола қол.
Куртакларни яшнатиб, сабо бўлиб ела қол,
Юракка дадиллигу, Завқ-шавқларни бера қол.
Энтикиб кутар сени, барча эл, ёшу-қари,
Сен нақадар жилвакор, фаслларнинг дилбари!
Хуш келибсан баҳорим, эй дилимнинг сарвари!
Илҳом олар Фидойи сенга боққани сари.
Эркинжон ҲАЁНБОВ ўғли

Яқинда бир оилавий жанжалнинг гувоҳи бўлдим. Яъни қайнона билан келин моҳароси. Уртадаги келишмовчиликка сабаб майда-чуйда, арзимас гап-сўзлар. Бошларига тумонот одамни йиғиб олишибди. Аслида муҳокама қилишга арзийдиган гап йўқ. Эр-хотин тотув. Қайнота келинидан рози. Фақат қайнонага гап тушунтириб бўлмайди. Қайнонанинг запти ёмон, ҳеч кимга сўз бермайди, узиникини маъқуллайди. Даъвола-ри эса уринсиз, нақ совун қўпигидек пақ-пақ ёриладию, изи қолмайди. У десак, бу деди.

— Ё мени дейсан, ёки уни, — деди ниҳоят она ўғлига қараб. Келини қайнонасининг бу гапидан кўрқиб кетди. Унинг иккинчи турмуши эди. Наҳотки, яна ажралиш. Яна болани етим қилиш. Йўқ... Йўқ... Келин қайнонаси оёғига йиқилиб кечирим сўради. Қилган, қилмаган ишлари учун узр сўради... Қайнона келинининг узурини қабул қилмади. Даврада маҳалла оқсоқоллари, қудалар, кўни-қўшиллар бор. Ҳамма ҳам бир тараф, ёлғиз қайнонанинг ўзи ҳам бир тараф. У ўғлига қараб: «Хўш, сиз нима дейсиз?», дегандек бир ўқ-райиб кўйди.

— Ойижон, албатта, сизни дейман, сизни, — деди у жон қолди. ...Лекин у ер чизиб қолди. Зимдан хотинига жовдираб қараб-қўйди. Демак, ундан ажралгиси, боласини етим қилгиси йўқ. Лекин онаси-чи, унинг ҳукми-чи? Ахир, она рози — худо рози, деганларку. Нима бўлганда ҳам онасининг айтгани бўлиши керак. Йўқса, унга кун йўқ...

Куряпсизки, ўртада ўғилга жабр.

Она эса маса-

бу қадар кескин қўйиши билан ўғлига жабр, невараси ва келинига қаттиқ озор етказётганини сезмасди.

Ахир, тангри авф этгувчидир ва авф этувчи кишиларни дўст тутати. Биз ўғил ўстирамиз. Биз қизларни вояга етказамиз. Уларнинг ҳар қандай гуноҳларини кечирамиз. Кечирим сўрашмаса ҳам кечириб кетаверамиз. Нега келинларимизни кечирмаймиз?! Бировнинг фарзанди бўлгани учунми?! Келинга ўз болам деб, қайнонасига ўз онам деб қаралмаган оилада келишмовчилик тугамайди.

Биз қайноналар аксарият ҳолларда келинларимизни аввало ўзимиз танлаб, ўзимиз ёқтириб, кейин ўғилларимизга кўрсатамиз. Турмушда ҳам улар энг аввало бизнинг талабларимизга мослашиши, изимизда бўлишни истаймиз. Балки, бу масалага би-

ДОНОЛИК ҚАЙНОНАГА ҲАМ, КЕЛИНГА ҲАМ ЯРАШАДИ

роз бошқачароқ ёндашишимиз керакмикан?! Келинимиз билан ўғлимиз бир-бирига ёқиб, тинч-тотув яшаётганига шукр қилсак. Ўғлимизга ёққан келини биз ҳам ёқтирсак. Наинки, бизга ёққан келин ўғлимизга ёқмаслиги мумкин. Бундан Худо асрасин.

Ана шунда келинимизнинг ҳовлини чала супургани ҳам, кирни чала ювгани ҳам билинмайди. Билинса, болам-бутам, дея панд-насихат билан йўлга солиб одамиз. Келинга қайнотанинг меҳри бўлакча бўлади. Очигини айтиш керак, улар биз қайноналардан кўра ўз келинларига кенг феъл, муруват билан қарайдилар. Баъзиларимиз шундай муомалалардан ҳам сикилиб қоламиз, раҳшимиз келади, худбинлигимиз тутайди.

— Болам, лағмонни қийворибсиз. Юбқа ҳам оғзимизда эриб кетди, барака топинг, кам бўлмаг... — дея келинига миннатдорчилик билдирган қайнотанинг оғзига нарамиз:

— Амак лағмон билан юбқани биринчи бор еяётган одамдай гапирасиз-а. Бунча уни талтайтирма-сангиз...

— Э, эсини еб қўйган хотин... Бировнинг боласи бўлса, сенинг хизматингни қилса... ундан яхши гапимизни ҳам аяймизми?! Мақтаб-мақтаб, сийлаб ўзимизники қилиб оламиз-да... Сенга ўхшаб қилиб ишидан қийқ ахтараверсак, ҳаёт ҳаёт бўладими, у бу уйга меҳр қўядими?! — дейди қайнота кампирига танбех бериб.

Қандай оқилона гап. Ахир яхши гап ҳам, ёмон гап ҳам бир оғиздан чиқади. Ҳаёт курган биз кат-

таларга вазминлик, ҳалимлик, мўлоҳимлик, сабр-тоқат, босиқлик ярашади. Минг ўзидан кетган ёшларни ҳам фақат яхшилик ва яна яхшилик, ширин сўз билан ўзимизга қаратиб, ўзимизнинг яқин одамимизга айлантириб олишимиз мумкин. Наинки, сўз одамни одамдан ажратмай, сўз бирлаштиради, сўз меҳр тоблайди.

Ахир, шу келинни топгунча биз қайноналар қанча югуриб еламиз. Кирмаган кўчамиз, қиз сурштирмаган таниш-билишимиз қолмайди. Келинимга деб сандиққа сарупо йиғамиз. Қачон келинимни уйимга тушириб олар эканман, қачон унинг қўлидан бир пиёла чой ичар эканман, дея орзиқиб яшаймиз. Хали келмаган келинга қалбимизда шунча меҳр, шунча садоқат тупланайди. Баъзида келин тушганига бир ой бўлар-бўлмас феълимиз айинида. Ўзимизни тутолмаймиз. Гиди-биди бошланади...

Келин олиш учун сарфланган меҳнатимизни ҳам, маблағимизни ҳам ва бунга кетган вақтларимизни ҳам қадрини йўқотамиз. Келинга уқакишиб, «ўғлимга онаси ўлмаган қизни олиб бераман» дея бонг урамиз. Балки, келинни алмаштиргандан кўра, ўз онгимиз, ўз феъл-атворимизни тузатиш, янгилаш керакдир. Келинни ўз раимизга бўйсундиргандек, изимизга солгандек, бунга бўйни ёр бермаганларнинг олдида шартлар қўйиб талаб қилганимиздек, ўзи-

Турмуш сабоқлари

миздан ҳам инсоф-тавфик, одамгарчиликни талаб қилайлик. Ёшларга қайишайлик. Акс ҳолда...

Такаббур, инжиқ, золим қайноналар, тили ачиқ қайнэгачилар ва қайинсингиллар зулмидан оиласи бузилган келинчақлар, етимлик гирдобига улоқтирилган қанчалаб бегуноҳ болалар бор. Шуниси таажжубланарлики, баъзида оила тақдирини эр-хотин эмас, балки уларнинг атрофидаги одамлар ҳал этиб қўяқолишади.

Бунинг сабаблари нимада экан?! Балки ёшларимиздаги ан-

кучлилигидамикан?! Биз катталар фарзандларимиздаги бу меҳр-оқибат туйғуларини суиистеъмол қилмаслигимиз керак. Яна бир сабаби — йигитларимизнинг ота-оналарига иқтисодий қарамлигимиз?! Ота-она ўғлига атаб уй-жой қуради. Туй-томоша қилиб уйлантиради. Ўғли ўқишни битиргунча ёки бирор касбни эгаллаб олгунча бола-чақасини ҳам боқади. Ундай десак, бир эмас, бир неча ўғилларини уйлантириб, бир ховли неварою куплаб келинлари билан тил топиб, тинч-тотув яшаётган қанчалар кенг феълли, одамохун қарияларимиз бор. Келинларга ўз онасидай бўлиб кетган, уларнинг оғирини енгил қилаётган, неваралари тарбиясида жон куйдираётган ажойиб қайноналар бор. Улар жуда кўп, барака топишсин. Ҳаммамизга ушаларнинг йўлини берсин.

Жаҳлдан, қаҳрдан, ғазабдан Аллоҳнинг ўзи асрасин. Ўзидаги жаҳолатни енгаолмаган одам аввало, ўзини ўзи еб қўяди. Ўзидаги жаҳолатнинг биринчи қурбони бўлади. Тутган рўзаси, ўқиган беш вақт номози, зиёратлари пуч кетади, пуч! Наинки, у туйфайли бева қолган келинчақлар, ўқис етимлар ва ҳаттоки кўнгли синган ўғиллари у дунёю бу дунё уларнинг ёқаларидан олиб тураверади... Баъзида ўғли ёки келини устидан шикоят қилиб, улар ишлайдиган ташкилотларда изғиб юрадиган ота-оналар ҳам йўқ эмас. Ўғли, келини ва невараларини уйдан ўзлари ҳайдаб юбориб, қаршимизда бизларни ёлғиз ташлаб кетишади, дея арз-дод

қилишади. Ўғли, келинининг

обрўсини тушуришади.

Оилавий келишмовчиликларни ҳал этаётганда уртадаги низони бир томон нуқтаи назаридан қараб эмас, ҳар икки томонни таразга солиб хулоса чиқармоқ даркор. Ҳар икки томон манфаати қўзланмоғи керак. Оила аъзолари бир-бирларига ҳимраласалар, бир-бирларининг бахти, хотиржамлиги шу. Ҳар қандай вазиятда ҳам хонадон тинчлиги биринчи ўринда турмоғи керак. Бу тушунча ҳар қанақа майда гаплар, гина-худуратлардан устун турсин.

Агар ўқимишли қайнона ўқимаган, оми бир аёлнинг ҳатти-ҳаракатларини қилса унинг ўқигани, олий маълумотли дипломи, онглилиги қайда қолади?! Агар ўғлининг келинлик пайтлари, ундаги қийинчиликлар, хонадонда курган яхшиликларидан хулоса чиқариб ҳаётга қарамаса, келинларига шу нуқтаи назардан муносабатда бўлмаса ҳаёт кургани қаёқда қолади?! Айтайлик, бир оилада етти-саккиз жон яшайди. Рўзгорнинг ҳамма юмушини келин зиммасига юклаб қўйиш инсофданими? Келин уйда бўлса, кўп ишга улгуриши мумкин. Ўқийдиган, ишлайдиган келинлардан уйда утирадиган келинлардан талаб қилинадиган нарсаларни талаб қилиб бўлмайди. Битта бола-

лигида улгурадиган ишларини келин туртта болалик бўлганда қилолмаслиги мумкин.

Шундай экан, оилада, қанча жон яшаса, оила юмушларини шунча жон қўлидан келганча бажаришга, енгиллатишга ҳаракат қилиши керак.

Назираҳон деган ажойиб дугонам бор. У ёлғиз ўғлини уйлантириш тараддудида юраркан. «Ўртоқжон, мен қанақа қайнона бўлар эканман», дерди ҳаяжонланиб. «Худойим менга инсоф берсин. Келинимга келин деб эмас, қизим деб қарашлик бўюрсин» дерди. У узига ўзи инсоф-тавфик тиларди. Ўзини яхшиликка, бағри кенглик, меҳр-оқибатга чорларди.

Доно халқимиз экканингни ура-сан, деб бежиз айтмаган. Дугонам муродида етди. Ҳаёти тинч. Ёшларнинг иззат-икромиди, неваралари оғушида.

Шундан тилакини, муродни яхши қилиш керакми, одам ўзини ўзи яхшиликка тайёрлаб бориши керакми, дейман.

Келин ҳам қайнонасини онасини эъзозлагандек эъзозласа, қайнонаси танбехларини онам гапираяпти, онам насихат қилаяпти, онам менга яхшиликни раво қўраяпти, деган маънода тушунса, қабул қилса, ўзини шунга тайёрласа, олам гулистон. Ахир, қарс икки қўлдан чиқади, деб бекорга айтишмаган донолар. Донолик қайнонага ҳам, келинга ҳам доимо ҳамроҳ бўлсин.

Дилбар МАХМУДОВА

СИЗГА БАХТ ТИЛАЙМАН

«МЕХРИНГИЗГА, МАСЛАХАТИНГИЗГА ЗОРМАН» — 5-сон

Мен Қорақалпоғистон Республикасининг Беруний туманида яшайман. «Оила ва жамият»нинг ҳар бир сонини қолдирмасдан ўқиб чиқаман. Гулиҳаё опанинг дил изҳорини кўзимда ёш ила ўқиб чиқдим.

Азиз Гулиҳаё опа! Ҳаётингиз менинг ойимнинг ҳаётига жуда ўхшар экан. Мен сиздан анча ёшман. Сизга маслаҳат қилишга ёшлик қиларман. Ёшим 22 да. Ҳаётда қийинчиликларни кураверсанг, ҳали оила қурмай туриб ҳам турмушнинг ачиқ-чучуқларига ақлинг етганидан бўлиб қоларкансан. Бизлар оилада туртта фарзандимиз: Акам, мен, синглим ва укам. Ҳаммамиз мактабни аъло баҳоларга, аъло даражаги шаҳодатномалар билан битирдик. Ойим касалхонада ҳамшира, дадам мактабда ўқитувчи. Менинг ойим ҳам сизга ўхшаб жуда кўп қийинчиликлар курган. Мен 5 ойлик чақалоқлигимда ойим дадам билан жанжаллашиб, азобларига чидай олмай уйига кетиб қолган. Ойим Амударё туманига келин бўлиб тушган. Ойим акам ва мен билан ўз туғилиб ўсган хонадонига борганда бувам ва бувимлар: «Қуй, болам, мана шу фарзандларингни тирик етим қилмагин, эрингга ҳам инсоф кириб қолар. Оилада уриш-жанжал бўлиб туради», — деб ойимни уйга оқиб қўйишган экан. Шундан кейин синглим, укам дунёга келишган. Лекин даданинг уриш-жанжаллари адо бўлмайди. Мен эсимни таниганимдан буён ойимнинг уйнаб-кулиб юрганини эслай олмаيمан. Бизлар кичиналигимизда дадам ароқ ичарди. Ичиб олди, бошлариди жанжал. Сизнинг турмуш уртоғингизга ўхшаб ойимни ҳар кимдан рашқ қилиб, озгига сиққанча суқиб калтакларди. Шунда ойим бечора менга: «Сен беш ойлик гудаклигингда ажрашиб қўяқолсан буларкан. Бундай ҳуриклар, азоблардан қутулиб кетган булардим», деб йиғларди. 1994 йил сентябрь ойида яна шундай жанжаллардан кейин ойим, синглим ва укам туртала-

мизни тоғамлар келиб олиб кетишди. Бу жанжал ҳам рашқ туфайли чиққанди. Бизлар қиз бола. Қиз боланинг изига барибир йигит тушади. Севиш-севилиш айб эмас. Уйга бир йигит телефон қилибди. Дадм: «Шу йигит сенга телефон қилиб турибди», деб ойимни калтаклаб кетди. Ойимнинг айбсиз эканлигини дадам яхши билади. Билиб туриб азоб беради. Ойим билан дадам севишиб турмуш қуришган. Ойим 4 фарзанди билан даданинг кўзига чўп солмайди-ку, ахир. Шунга билсам дадам азоб беради.

Шундай қилиб ойим дадам билан ажрашадиган бўлди. Судга ҳам берди. Лекин биз туртала фарзанд ҳам уларнинг ажралишига қарши эдик. У вақт акам Андижонда ўқишда эди. Ойимнинг қийналаётганини тушида қуриб уйга телефон қилибди. Дадм: «Ҳаммаси Амударёга кетди. Энди қайтиб келмайди», — деб телефонни қўйиб қўйган. Акам ҳаммасини тушуниб ўқишдан руҳсат олиб уйга келибди. Кейин Амударёга борди. Ойим акамни қуриб йиғлади. Қайтиб уйга бормаслигини айтди. Акам қанча зорланмасин, барибир ойим уйга қайтмади. Элининг озгига эса элак тутиб булармиди?! «Болалари эр етганда, қизлари буй етганда буларники нима қилиқ?», — деб дув-дув гап қилишарди. Мен акам билан уйга қайтиб келдим. Одамнинг бошидан ўтмас ҳеч ким бировнинг қайғусини билмайди. Дадмга акам иккимиз ажрашмайсизлар, деб ялиндик, йиғладик. Акам эса икки йул орасида. Яна Амударёга бориб, ойим билан гаплашиб, иложи бўлса уйга олиб келиб, кейин хотиржам ўқишга кетмокчи бўлди. Ойим барибир келмади. «Шунча йил курган азобларим етди. Менинг ҳам яшагим келади. Энди борсам, унинг калтагидан бир кунмас бир кун олиб қоламан. Мен сизларни зурламайман, хоҳласанглар менинг ёнимда қўлинглар, хоҳласаларинг дадангни ёнига бориңлар. Лекин мен қайтиб бормайман уйга», деб йиғлади. Акам ойим билан жайралишиб уйга қайтиш учун автобус кутиб турганида

укам: «Мен ҳам уйга кетаман», деб йиғлабди. Қоронгу тушганда акам укам билан Берунийга — ўз уйимизга қайтиб келишди. Энди Амударёда, ойимнинг ёнида синглим қолган эди. Нима қилай? Ойимни соғинаман. Ҳар кун дадамга йиғлардим. «Ойимни олиб келинг», деб. Дадм қариндошларни уртага солиб 3 ой деганда ойимни ва синглимни олиб келди. Фарзанд барибир фарзанд-да. Ойим бизни деб, бизнинг ҳаётимизни деб уйга қайтиб келди. Ҳозир дадам ичмайдди. Юраклари касал. Бироқ ҳали ҳам уша-уша жанжал. Ҳозир акам Тошкентда ишлаяпти. Синглим ҳам Тошкентда, ўқитувчиликда ўқияпти. Укам Чимкентда ўқияпти. Учаласи ҳам уйни, ойимни соғиниб уйга келишади. Бир ҳафта, ўн кун ичида келганларига пушаймон ёйишади. Даданинг уриш-жанжалларига чидай олмайдилар. Шунда ойим: «Уша кетганимда қайтиб келиб хато қилдим. Акангни ҳам тоғаларинг билан уша ёқда уйлантириб, уйлик-жойлик қилардик. Ҳаммаси ўз урнига тушиб кетарди», — деб йиғлайдилар.

Эй, Худо! Бизларнинг ҳам бошқаларга ўхшаб бахтиёр яшайдиган кунимиз борми ўзи? — деб Худодан дадамга инсоф талаб, илтижо қилардим. Ойим бечора: «Бир кун бу азоблардан, ҳуриклардан қутулиб, дунёдан орзу-хавас қўрмай, армон билан утиб кетарман. Ҳеч бўлмаса акангни уйланигини курсам эди», — деб йиғлайди. Акам эса уйланиш бу ёқда турсин, уйга келишни истамайди. Мен дадамга ҳайрон қоламман. Ойим билан севишиб турмуш қуришган. Нега ойимга бунча азоб беракин? Ойим ишга кетган пайтларда дадамга: «Нега жанжал қиларверасиз? Ойимга бунча азоб бера-сиз? Одамларга ўхшаб бизлар қачон хархашасиз, тинч яшарканмиз? Амударёдан бизлар ҳам сизни деб қайтиб келдик-ку, ахир! Қўшнилардан, тенгдошларимдан, дўгоналаримдан мен ҳам уяламан», — деб йиғласам, жажли чиқиб мени ҳам калтаклайди. «Сен ҳали менга ақл ўргатадиган бўлдингми?» — деб. Калтакларига ҳам ўрганиб қолган-

ман. Ойимни калтаклаётган пайтда даданинг қўлидан олиб, ойимни ташқарига чиқариб юборардим. Кейин ойимдан ололмаган аламини мендан оларди. «Ҳеч қиси йўқ. Ойим калтак емаса бўлди», — деб ҳаммасига чидардим. Қайси ота ўз қизини уради? Ойим: «Отасидан таёқ еган қиз бахтсиз бўларкан. Қизингни урган қўлларинг синсин!», — деб йиғлайдилар. Шунда ҳам дадамга ҳеч гап бўлмагандай гапириб кетаверардим. Уйда уриш-жанжал бўлмасин, дея Худодан кеча-кундуз илтижо қилардим.

Гулиҳаё опа! Эрингизни «узига» ўзи уқол қилади, уйдаги нарсаларни сотиб дорисига ишлатади», — дебсиз. Ҳозир эса акангизнинг уйда экансиз. Менимча тўғри қилибсиз. Барибир эрингиз билан бахтли яшамасиз. Худо хоҳласа сизга яратган Эгам сабр-тоқат берса, ўғлингиз катта бўлар. Қизингиз канотингиз, суянган тоғингиз бўлар. Мана менинг ойимга ўхшаб фарзандларингиз катта бўлганда ҳам азобда, ҳуриклар курманг. «Фарзандлар учун яшаб, ҳаммасига чидашим керакми?» — дебсиз. Ойим бечора ҳам фарзандлари учун чидаб келмокда. Лекин рушнолик курмади. Инсоннинг узига инсоф бермаса, қийин экан. Эрингиз наша билан шуғулланган Сизга ҳам, фарзандларингизга ҳам қийин. Менимча акангиз ва янгангизнинг қўлига бориб тўғри қилибсиз. Мана, акангиз, опангиз, укангиз ёрдам бераётган экан. Қолаверса, маҳалла-қуй, хотин-қизлар уюшмалари бор. Шулар ёрдамида ишга жойлашиб олсангиз у ёғи ўз урнига тушиб кетади, деб уйлайман. Фарзандларингиз бизларга ўхшаб дадасининг шундайлигидан сиқилмасин. Тўнлари уҳламасдан қўқув билан ўтказмасин. Катта бўлиб олий ўқув юртларига ўқшар. Ҳаётингизда ўз йўлигини топиб, бахтли ҳаёт кечирингизни Аллоҳдан сўраб, салом билан, Берунийлик синглингиз —

НУРЖАМОЛ

МЕНИНГ ҲАМ ТАҚДИРИМ ЧИГАЛ

«Тагин гуноҳга ботайми?» 50-сон

Мақолани ўқир эканман, дугонанинг бошига тушган савдо-сизмга тушди. Дугонам оилали, қолаверса, битта шириндан-шакар уғил фарзанди бор. Ўзи кўнгли очик, жуда меҳмондуст инсон. Отаси олтинчи синфдаёқ вафот этган. Оилада бош фарзанд, турт нафар ўқаси бор. Ёлғиз қиз. Қуриб, ачинаман. Онаси ақинда эрга тегди. Онасининг ўз қизи тақдир билан иши йўқ. Қуввининг олдида қизини уришгани уришган, очигини айтганда, ҳурматсиз қилиб қўйган. Ҳозирги кунда эри ҳам кўнглига қарамай қўйган. Эри билан 7-синфдаёқ эр-хотиндай яшаб юрган. Онаси ҳозирда қуввиги (қизининг эрига) қизини ёмонлаб уриштириб ҳам қўяди. Бечора дугонам роса кўп сиқилади. Бир хил пайтларда узини бир нараса қилиб қўйгиси келаётганини кўп марта айтган. «Мен улсам, у яна бир қизни олади-да, ўғлим қимларнинг қўлига қараб қолади», — деб узини-ўзи шаштидан қайтаради. Унинг чиройи ҳаммани узига тортади. Бир уйланган йигит яхши қўриб қолган... Саккиз-тўққиз йилдан бери бефарзанд экан. Йигит дугонамга: «Мен узимни синмоқчиман, кел, бирга бўлайлик. Кейин айб кимда эканлигини билиб олам», — дебди. Дугонам унга: «Мен нима, бўлғуси болам сизданми, ёки эримданми билмай уртада сарсон бўлайми?» — деб жавоб берибди. Йигит эса: «Майли, бола сенда туради. Унинг учун керакли барча нарсани мен бераман», — дебди. Дугонам йигитга очикчасига «Йўқ» деб жавоб берибди. Мен унга жуда тўғри қилибсан, дедим. Энди эса мен «Тагин гуноҳга ботайми?» мақоласи юзасидан шундай фикр билдирмоқчиман. Уша аёл аввал фарзанд олиб тарбиялабди. Кейин бировдан фарзанд қурибди. Халқимизда «Кингир ишининг қийғи қирқ йилдан кейин ҳам чиқади», — деган мақол бор. Шундай экан бола бир кун эмас, бир кун гап нимадалигини билиб қолса, унинг тақдирини нима бўлади. Мен бундай ишга қаршиман. Узимнинг ҳам айбим жуда кўп. Шундай бўлса ҳам фикримни ёзишга жазм қилдим. Эй, Худо, қилаётган ишимнинг гуноҳлигини билсам-да, яна қилавераман, Худонинг ўзи кечирсин... Дугонам иккимизнинг қисматимиз шунақа чигал-ёкан. Нима ҳам қилардим...

ГУЛИ,
Фаргона

ХОТИНИДАН

АЖРАШГАНЛАРНИ ТАНЛАМАНГ

«Бор эдим мен дунёда, борлигимни билмадинг» — 47 сон

Ҳурматли синглим, шу уринда сизга озгина эътироз билдирмоқчиман. Уша, сиздан бир курс кейин ўқиган йигит сизнинг уйингизга онаси билан совчи бўлиб келибдими, сизга телефон қилиб турибдими, ҳисоб бўлади. Сизни касалхонага кургани боришга орийат қилгандир. Оғир табиати йигитлар камгап, орийатли бўлади. Сиз уни тушунмаганиз, совчини қайтаргансиз. Шундай экан, сизнинг дугонангизми, бошқами, уша сиз унамаган йигитга қаллиғ бўлиши керак-да. Сиз унамагандан кейин сизга барибир эмасми? Агар уша йигит сизга совчи юбормаганда эди, сиз унамагандан хафа бўлсангиз, тўғри бўларди.

Иккинчиси эса сизни ишонтириб қўйиб, сиздан ёшроқ учун талабага оғиб кетган. Шундай қилиб, улар сизга на-сиб қилмаган.

Энди асосий масалага утайлик. Хотинидан ажрашган йигитларга асло турмушга чиқманг! Хотини олиб, икки гудайи бўлса ҳам, албатта, ихтиёр қилинг. Биринчидан, шу болаларнинг дилини оғритмай парвариш қилсангиз, Аллоҳни рози қиласиз, маҳаллани рози қиласиз. Эрингизни рози қиласиз. Иккинчидан, сизнинг турмушга чиқишингиз кечикканлиги учун, бу гудакларни Аллоҳни ўзи етказибди. Учунчидан, сиз шу гудакларни қанча севсангиз, эрингиз ҳам сизни шунча ҳурмат қилади. Савобнинг тағида қоласиз, қисқаси, эл розилигини оласиз. Улар ўз фарандларингиздан эзиди бўлади. Энг яхшиси, эл ичида ҳурмат, эътиборга эга бўласиз, бу иш ҳаммага маъқул бўлади. Уйланган йигитга тегиш ҳеч айб эмас. Биз томонларда ҳам шунақалар бор. Кечроқ бўлса ҳам бахтингизни топасиз. Келаҳингиз пор-лоқ бўлсин. Сизга омад ёр бўлсин!

ЗОКИРЖОН ИБРОҲИМОВ,
Хўжабод тумани, Кўтарма қишлоғи

БИРОВНИНГ

ОИЛАСИГА
ТУМШУҒИНГИЗНИ

СУҚМАНГ...

«УНДАН БУ ГАПНИ
КУТМАГАНДИМ» — 6 сон

К! Сиз ва Азиздан ни-хоятда нафратланиб кет-дим!

Ака-ука уртасида қу-гирчоқ бўлишни ўзингиз-га ор деб билибсиз-у, ўзингизнинг яқин дуго-нангизга хиёнат қилишга уялмадингизми?! Азиз билан шунча ўчрашиб юриб, нахотки дугонан-гизни ҳар қурганда виж-донингиз қийналмаган бўлса?! Бировнинг оила-сига тумшугингизни суқ-манг! Халям кеч эмас, эсингиз борида этагин-гизни йиғиштириб олин-г! Азизга эса шундай дейман: «Суф, сизга, «эркак» деган ном!»

СУРАЙЁ АЛИХЎЖАЕВА,
33 ёш

Азиз
Мавлуда опа!

Сизни 8 март хотин-қизлар байрами билан табриклаймиз. Доимо шодон бўлиб юринг!

Сингилларингиз
Зубайда, Наргиза

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Жаҳонгир дилбандимиз
Дилнозатон!

гайгин!

Катта онанг Макрам, Аянг
Зулфия, даданг Аслиддин ва
аканг Раҳматилла

Дилбандимиз Шерзоджон!

Таваллуд айеминг-ла кут-
лаймиз!
Келгусида эл севган инсон
бўлгин.

Онажоннинг Давлатой
Олтибоева
опаларинг Дилноза ва
Гулноза

Қизим Феруза-
зобонуни ва
барча Феруза-
ларни баҳор
байрамлари
билан чин дил-
дан табрик-
лайман. Аллоҳ-
дан сизларга
доим соғлик,
бахт сўрайман.

Исоқ САТТОРОВ

Хурматли
Нифоҳон!

Таваллуд кунингиз
ҳамда 8 Март баҳор
байрами билан чин
дилдан табриклайман.
Сизга узоқ умр, сийхат
саломатлик тилайман.

Одилжон

«ОИЛА ВА ЖАМИЯТ» ЎГИТНОМАСИ

ОДОБ ОСТОНАДАН БОШЛАНАДИ

Одобли, юксак инсоний фазилатларни ўзида мужассам этган кишиларни ким ҳам ёқтирмайди, дейсиз. Лекин баъзи ота-оналар қўлингча бола тарбиясида ўз уринлари бекиё-
лигини унутиб қўядилар. Зеро, фарзанд уйда ота-онаси-
дан ўрнак олади.

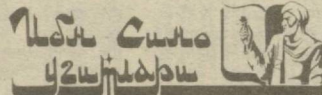
Қўлчилик ота-оналар фарзандларини ўз ҳолига ташлаб қўядилар-да, сўнг ўқитувчиларни айблайдилар. Хўш, энди бу масалага ойдинлик киритиш мақсадида бир оз ўйлай-
лик. Бола мактабда (яъни баъзи ва таътил кунларидан таш-
қари) бир кунда беш ёки олти соат ўқийди, дейлик. Де-
мак бола вақтини беш ёки олти соатинигина мактабда ке-
чиради. Қолган вақтини албатта уйда ўтказади. Фарзанд-
нинг куп вақти унинг яшайдиган оиласида кечади. Кейин-
ги вақтда содир этилаётган турли жиноий ишларда ҳам
ота-оналарнинг айблари катта. Агар ҳар бир ота-она ўз
фарзандини турғи ва рост сузлашга, биронинг (яъни ўз-
ганинг) ҳақиқа ҳиёт қилмасликка, биров билан жанжал-
лашмасликка ўндаса, ургатса эди, ёшлар ўртасида турли
хил нохуш ҳодисалар содир бўлмасди. Мактабда ўқуви-
ларни ўқитувчилар одобли бўлишга, камтар, ростгўй, ҳа-
қиқатгўй, дивнатли бўлишга ўндасалар-у, лекин оилада эса
бунинг акси бўлса-чи...

Шу ўринда буюқ педагоглардан бири А. С. Макарен-
конинг ибратомўз сузларини келтириб ўтишни жоиз деб бил-
дим. «Инсонни ҳамма — одамлар, буюм ва нарсалар, во-
қеа-ҳодисалар, аммо энг аввало, аксари одамлар тарбия-
лайдилар. Булар орасида эса ота-оналар билан ўқитувчи-
лар биринчи ўринни эгаллайдилар».

Очили, кейинги пайтда ўқитувчилар билан ота-оналар
ҳамкорлиги кўнгилдагидек эмас. Агар ота-оналар билан
ўқитувчилар ҳамкорлигида иш олиб бурсалар, болаларнинг
тарбияси борасида қайғурсалар, улар ўртасида турли но-
хуш воқеалар, тартибсизликлар келиб чиқмаган бўларди.
Фарзанд — умр меваси дейдилар. Ота-онанинг эса энг
муқаддас бурчи фарзандларини турғи тарбиялашдир.

«Болалар тарбиясида давлатни бошқаришдан ҳам те-
рароқ мувоҳида, ундан ҳам чуқурроқ донишмандлик ке-
рак», — деган экан бир донишманд. Ҳа, нақадар ажойиб
ва файласуфона ҳикмат.

Сафарали ҲОЖИЕВ

ЧУВАЛЧАНГ

• Чувалчанг нақадар маъзалигини қармоққа илинган балиқчилик ҳеч ким ҳис қила олмайди.

• Чувалчанг изламоқчи бўлганлар, заҳ жойларни чоғиб курсалар хоҳла-
ганларича чувалчанг йиғиб олишлари мумкин.

• Керакли микдордаги чувалчангларни янчиб қиймалаб, асаб жароҳатлари-
га қўйиб уч кун боғлаб юрилса, асаб-
ни ўз жойига келтиради.

• Чувалчангни майдалаб, гоз ёғи билан қўшиб қайнатилган қулоқ оғри-
гига фойдалидир.

• Қиймаланган чувалчанг шароб билан ичилса, сариқ касалини тузатади.

• Чувалчангни майдалаб, шароб билан ичилса, сийдикни юриштилади. Шунингдек, тош келганда ҳам фойда-
лидир.

Саидмурод САИДАҲМАД тайёрлади.

«МАБҲУТ ТАРҚАТИШ ҲОЖАСИ» АКЦИЈАДОРЛИК ЖАМИЯТИНИНГ 1999 ЙИЛДА ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР ЧИҚАРИШ ЭМИССИЯ МАЪЛУМОТНОМАСИ

1 — ЭМИТЕНТ МАЪЛУМОТЛАРИ			
1. Тулиқ ва қисқартирилган номи:			
«Мабҳут тарқатиш Ҳоҷаси» очик турдаги акциядорлик жамия- ти.			
Қисқартирилган номи — «МТ» О.А.Ж.			
2. Юридик манзилгоҳи — Тошкент-700000, Юнусобод тумани, А. Темур 1 тор кўча, уй-2.			
3. Эмитент Ҳўб. Республикаси Адлия Вазирлигида рўйхатдан ўт- ган. Сана — 09.02.99 й. № 395.			
4. Ташкилий ва ҳуқуқий шакли:			
Очик турдаги акциядорлик жамияти.			
5. Эмитент ҳисоб (жорий) рақами, хизмат қилувчи банк:			
х/р — 20208000300155314001 САК «Алоқабанк» МҲО — 00401			
II — АКЦИЈАЛАРНИ ТАҚСИМЛАШ ТАРТИБИ.			
1. Дастлабки маълумотлар.			
а) Низом фонди — 15222000 сўм.			
б) Акциялар сони — 1522200 дона.			
в) Бир дона акция нархи — (номинал) 100 сўм.			
2. Оддий, номи ёзилган, меҳнат жамоасига номинал нархда тар- қатилдиган акциялар:			
а) Акция улуши — 39,8%			
б) Акциялар умумий нархи — 6058400 сўм			
в) Акциялар сони — 60584 дона.			
3. Очик савдода сотилдиган акциялар:			
а) Акция улуши — 60,2%			
б) Акциялар умумий нархи — 9163600 сўм.			
в) Акциялар сони 91636 дона.			
4. Акцияларни чиқариш шакли: — оддий эгаси ёзилдиган акция ва сертификат қўринишида.			
5. Акцияларни қўйлаштириш тартиби, сотиш ҳақими ва муддати:			
Турли шартларда, тақдим этилган имтиёзларда меҳнат жамоасига акцияларни ва сотишни соғиш усуллари	Муддатлар Акцияларни қўйлаштириш ва сотишни бошлаши	Акцияларни қўйлаштириш ва сотишни (мин сўм) туғатилиши	Акцияларни умумий нархи Умумий тарқат- илган сонидан улуси фоизи
Жами акциялар	126850	12685000	100%
1. Меҳнат жамоасига оддий номи ёзилган акцияларни тарқатиш (номинал нархда)	17.12.98 й.	17.12.99 й.	5048600 39,8%
2. Очик савдода сотилдиган акциялар	17.12.98 й.	17.12.99 й.	7636400 60,2%

«МТ» Кузатувчи кенгаши

ДИЙДОР НАСИБ

Меҳмоноҳонамида бир сурат
бор, бу раҳматли бувамларнинг
суратлари. Бувам бошларида
салла, эгиларида чопон кийган
ҳолда салимий одамга боқадилар.
Бувам мен туғилмасдан
аввал оламдан ўтган эканлар.
Оилада мен туртинчи фарзанд-
ман. Акам, оналарим бувам ҳа-
қида шундай илиқ хотираларни
айтишарди-ки, мен ҳам у киши-
нинг файли чехраларини қуриш
насиб этмаганига армон қилар
эдим. Бувам ниҳоятда беозор,
ширинсуз, лафзлик, намозхон,
обру-эйтиборли инсон бўлган
эканлар. Исмлари Абдумажид
Тошўлат ўғлидирлар.

Рузаи Рамазон кўнлари эди.
Оқшом. Эртага ҳайит... Севиниб
ўша кеча ўйкуга кетдим.

Тушимда бувам уйимизга ке-
либдилар. Уйимизда ҳамма йи-
гилган эмиш. Бувам ҳамма бил-
дан жуда салимий, закланиб
сурашиб чиқибдилар. Нури чех-
раларида ажиб табассум, ҳурса-
нд эмишлар, иссиқ нафаслари-
ни ҳам шундоқ сездим, худди
унгимдагидек. Эгиларида ўша
суратдаги чопон, бошларидан чи-
ройлик қилиб ўралган оппоқ

салла. Улар менга қараб аста
жилмайиб қўйибдилар ва мени-
нг ёнимга келиб ўтирибдилар.
Мен шодланиб буваминг қўл-
ларини маҳкам ўшлаб олиб, ел-
каларини силаб қўйиб дебман:
«Буважон, Аллоҳга минг бора
шукрлар бўлсин-ки, шу табар-
рук кўнларда Сиз билан қури-
шиш менга насиб қилди». Сўнг
ойимга қарабман, ойим
мамун ҳолда бувам билан суҳ-
батлаша кетибдилар. Мен
ойимга: «Ойижон, бувамга ме-
ни таништирайсизми?» деб-
ман. Бир маҳал ўзоқдан, сўнг-
ра қияроқдан бир товуш ме-
ни қачирарди: «Раёно, тур ки-
зим, Раёно...»

Ойим мени уйғотиб юборди-
лар. Мен тушимни ойимга ай-
тиб бердим. Ойим қувониб, «бу-
вамни қўрмаганман дер эдинг,
шукр, Аллоҳнинг муъжизасини
қараки, шундай муборак кунда
бизнига келиб-қетибдилар», —
дедилар.

Раёно МИРАҲМЕДОВА,
Тошкент шаҳар,
233-мактаб ўқувчиси

МАСЛАҲАТХОНА

СИҲАТ ТИЛАСАНГ, КҮП ЕМА

Инсон йўқотилган бахти ёки муҳаббатининг ўр-
нини кейинчалик тўлдириш мумкин. Аммо қўлдан
бой берилган фурсат ва соғлиқни аслига қайтарол-
майди.

«Нонуштани ўзинг е, тушликни дўстинг билан бир-
га қил, кечки таомни душманингга бер», — дейиша-
ди. Бу иборага қўлда риоя қилмаймиз. Эрталаб на-
ридан бери нонушта қилинади. Тушликда ҳам но-
мига овқат ейилади. Аммо кечқурун иштаҳамиз кар-
най бўлиб кетади. Қуюқ-суяқлигига қарамай овқат-
ни паққос тушираемиз. Айниқса ош бўлса борми ёғи-
ни ялагунча бош қутармаймиз.

Маълумки, таомларнинг зури паловхонтурадир.
Туй-хашамларда ва турли хил тадбирларда дастур-
хонга ош тортилади. Меҳмонга ҳам баобуру таом си-
фатида тортиқ этилади. Хуллас, халқимиз паловхон-
турани хўш қўрадиган, тош билан урганини, ош билан
урадиган халқ. Бунақа удум фақат ўзбекларга
хос, ҳолос. Бироқ ётар қоринга туйиб овқат ейиш-
лик, айниқса паловхўрлик қилишлик соғлиқ учун за-
рарлидир. Чунки бундай бақувват овқатни ҳаракат-
сиз тана ҳазм қилишга қийналади. Шу мақсадда ёғ-
лик таом кетидан иссиқ чой ёки кофе ичилади. Ўз-
беклар кўпроқ чойни маъқул қўришади. Ваҳоланки
мутахассислар ҳар икки ичимликни ҳам овқат еб бу-
лингач, орадан камида 30 дақиқа ўтгандан кейин
ичишни тавсия қилишади. Сабаби иссиқ чой ёки ко-
фе таркибиде организмдаги овқатни ҳазм қилишга
халақит берадиган моддалар мавжуд. Биз эса бунин-
г тексарисини қиламиз. Ош кетидан қайноқ чой
ичишга одатланганмиз. Бунинг оқибати ҳақида эса
ўйлаб қўраймиз.

Тўғри овқатланган инсон саломатлигини мустаҳ-
камлашининг боши мезони. Қолаверса, «иззат тиласан-
г куп дема, сийхат тиласанг куп ема», деган гап ҳам
бор.

К. ТОШМИРЗАЕВ

Атманг!

ТИҒ ЗАҲРИ ТУЗАЛАДИ...

Бу фожеали воқеага уч йилдан
ошди. Гулистонга бориш учун
«Тошкент — Ховос» электр поезди-
га утирдим. «Бахт» бекатига етиб ке-
лганимизда йўловчилар қўнайиб бўш
ўриндиқлар қолмаган эди. Шу пайт
бир кексагина мўйсифид чиқди. Бўш
жой топиш илинжида у ёқ — бу ёқ-
қа аланглай бошлади. Мен дарҳол
ўринимдан туриб у кишига жой бе-
рмоқчи бўлдим. Қўзғалганимни қур-
ган бир авл қаққонлик билан келиб
ўтириб олди ва пинагини ҳам буз-
маи:

— Нима бўпти, мен ҳам кекса-
ман. Чолга ҳам кимдир жой бериб
қолар. Унганча ўлиб қолмайди-ку,
— деди. Табиийки, чолга ҳам биров
жой берди. Бироқ... Тасодифи қаран-
гик, бирор бекат юрмасимиздан
халиги шурлик чол ҳавтдан куз ю-
мди. Ҳамма даҳшат ва нафрат аралаш
аёлга тикилиб қолди. Ким билади,
эҳтимол авл ўзининг бу сўзи билан
унинг улимизга сабаби бўлдимикан?
Нима бўлганда ҳам ўша воқеадан
сўнг «Тиг захри тузалади, тил зах-
ри эса тузаламайди», деган сўзининг
заминида бир ҳикмат борлиги
ишонилди.

Бир кам дунёда ана шундай қў-
нглини хижил қилиб, дилга озор бе-
радиган инсонлар борлигидан аф-
сусландим. Ким билади, ўша сўз
айтилмаганда...

Х. ИСМОИЛОВА,
Чиноз тумани

ЎТГАН УМРИМУ ҚАДРИМГА АЧИНАМАН

Ёшим 25 да. Оилада 3 қиз, 3 ўғилмиз. Акаларим оилали, уйли-жойли. Опарларим ҳам узга хонадоннинг севимли келинлари.

Мен урта мактабни битириб, техникумга ўқишга кирдим. Ёшлигимдаёқ кўпроқ ўғил болалар билан уйнаб катта бўлганим учунми характерим худди ўғил боланикидек. Группамиздаги талабаларнинг ҳам учдан икки қисми «ғил болалар» эди. Мен улар билан тезда тил топишиб кетдим. Йигитлар севги-муҳаббат изҳор қилишса, устларидан кулардим. Бундай гаплар мен учун эриш туюларди. Синфдошларимдан биттаси мени телбаларча яхши куради. Мен эса бундай туйғулардан жуда йироқ эдим.

Хуллас айти 18 ёшимда, у пайтда 2 курсда ўқирдим — уйимизга совчилар келишди. Ўйдагилар аввалгига йўқ, ҳали ёш-ку дейишди. У йигитни танирдим. У мен билан учрашиб, розилигимни суради. Мен билмасам, деб тугтилиб қолдим. Кўриниши ойдек, салобатли, узига қараган — хуллас ҳар қандай қизни узига тортарди.

Ўйдагиларга узларинг биласизлар, дедим. Хуллас нон ушатиб кетишди. 3-4 ойдан кейин тўй ўлди. Унгача учрашиб турдик. Муомилалари менга ёқарди. Хуллас калом, ёз кўнларининг бирида ажойиб тўйимиз бўлди. Мен учун келинлик даври бошланди. Ойлада иккинчи келин эдим. Қайнотамни ўз отамдан аяло курадим. Содда, меҳрибон, очик феъл эдилар. Қайнонам ҳам ёмон

эмасди. Ахир дунёда ёмон одамнинг ўзи йўқ, фақат феъл-атвори ёмон бўлади, шекилли. Лекин негадир қайнонам менга нисбатан узини бошқача тутарди. Янги келинлик пайтимаёқ сезувдим, мени унчалик ёқтирмаганларини. Овсинимга ўхшаб тилёғламалик қилолмасдим. Лекин хизматларини қўлимдан келганча қилардим. Бу борада айтари бирор дакки эшитмасдим. «Қўлинг олти, оёгинг етти бўлиб» минг хизмат қилганим ёстиқдошининг кўнглини ололмасанг бари бекор экан. Кундузлари муомаламиз яхши эди. Лекин кеч бўлаверса, юрагим сиқилаверарди. Умуман бунақа ҳаётни ҳаёлимга ҳам келтирмаган эканман. Қўли қўлимга тегиб кетса ҳам ток ургандек сесканиб кетардим.

Хуллас уртадаги совуқлик, музлик бора-бора баланглашиб борди. 2 йилгача ота-онамга ўз турмушим ҳақида бир оғиз чурқ этмадим. Қурбақани боссанг ҳам овоз чиқаради-ку. Ўғри ҳам, суяқоёқ ҳам, ёмон ҳам бўлдим. Охири қайнонамнинг калта-гига чидам. Ўз хоҳишим билан ажрашдик. Икки ярим йил бирга яшабмиз. Шундан 3-4 ой бир оила бўлиб яшабмиз холос. Хўжайнимга ҳам раҳиман келарди. Уртада фарзанд ҳам дунёга келмади. У киши 2 ой ичида бошқа қизга уйланиб кетдилар. Уйимизга қўйиб таом бўлиб, қуруқ бош гавдам билан қайтиб келдим. Шунга ҳам беш йилдан ошибди. Ҳеч ким она уйига қайтиб келмасин экан. Эримни ҳар замонда қуриб қолганда юрагим унда баттар музлайди. Бошимга оғриқ қиради. Ахир бир маҳалла наридан-да. Ўтган умрим, қадримга

ачинаман. Очилмай сўлган аёлман, қайта турмуш қуришни ҳаёлимга ҳам келтира олмайман. «Оғзи қуйган қатқини ҳам... «Қур ҳам ҳасасини бир марта йўқотади-ку». Ҳали ҳам иш овутар экан. Эрта кетиб, кеч келаман. Глобусдек айла-ниб умрим ҳам утаяпти. Мен тенгилар 2-3 болали, ҳатто фарзандлари мактабга ҳам боришарди. Онам шундай юраверасанми, ҳеч кимга ота-онани боғлаб бермаган. Турмуш қур дейдилар. «Сизларга оғирлик қилсам айтинглар, кетаман, бош олиб узоқларга», дедим. Ҳаммасини ўзимга қўйишган. Келган совчиларга ҳам ўзи нима деса шу, дейишарди. Мен бўлса юрагим ҳеч нарсага дов бермайди. Лекин менинг ҳам ўз оилам, фарзандларим бўлишини хоҳлайман. Ҳамкасбларимга ҳавас қиламан. Ишдан кейин ҳали бозорга, ҳали боғчага, ҳали уйга овқат қилишга шошишди. Мен бўлсам бемалол уйга кетаман. Бориб овқатланиб ухлайвераман. Эрталаб вақтли туриб китоб ўқийман. Яна иш, шу билан умрим-ҳаётим утиб кетаяпти. Биров олдимда икки марта йўталса ҳам кўнглимга оладиган бўлиб қолганман. Салга биров қаттиқ гапирса ҳам, негадир йиғлаб юбораман. Илгарияри ким эдим, энди ким бўлиб қолдим? Айбим кўнгилсиз ҳаёт қурганим, севмаганимми? Менда ҳам юрак, қалб деган нарсалар бор-ку. Мен ҳам инсон-ку.

Дунёда ёлғиз яшашдан оғири йўқ экан. Шундай бўлса ҳам ёмон йўлдошдан ёлғиз яшаш афзалроқ деб уйлайман. Тўғри, ота-онам бор. Лекин улар ҳам ўз йўлига экан. Баъзи

да менга улар ҳам йўқдек туюлади. Баъзан кечалари қон йиғлаб чиқаман. Ёстигим шилта ҳул бўлади. Ҳиссиётга ҳаддан зиёд бериламан. Бу дунёни бевафолигию одамларнинг бир-бирларини алдашларию ёлғончиликлари, «артистлик»ларию кўзбўямачиликлари куравериб, умуман яшагим ҳам келмайди. Ёлғиз сирдошим «Кундалик дафтарим». Ҳаётда инсон ортидан нимадир қолиши керак, мендан эса шу дафтар қолса керак. Шу қадар тушкунлик ботқоқига ботганманки, наҳотки чиқишнинг илоҳи бўлмаса? Ҳаётдан ҳам, эркак зотида ҳам кўнглим қолиб кетган. Тўрт кунлик келинчақлигимданок калтак еганимдан кейин эрдан кўнглим совиб бўлган. Хайрон қоламан — шу беш йилдан бери нимага яшарман ўзи, орзусиз, янгиликсиз? Ўзимни-ўзим бир нарсга қилай дейману, ота-онамни қариган чоғларида тириклай гўрга қумилишларини хоҳламайман. Шунчалар куп ҳаёл сураманки, еттинчи омонда сузиб юргандекман. Баъзан кимнидир кутаётгандекман. Лекин ундан дарак йўқ. «Қаердасан бағритошим, меҳрибоним?», — деб ҳаёл сураман.

Ёш қизларга айтар сўзим — ҳеч ким мендек бахтсиз бўлма-син. Энг камида 21-22 ёшида турмушга чиқишин, бахтли бўлишин. Авллар йилида ҳаммага бахту саодат, тинчлигу омонлик, соғлик тилайман...

М.
Жиззах

КЎЗЙОНАК ТАҚҚАНИМ АЙБИММИ?

Ёшим 21да. Шу ёшгача анча-мунча дард-аламни бошдан ўтказдим. Лекин уларга унчалик эътибор бермасдан, уйнаб-қулиб юрардим. Мен дадамнинг ота-онаси қўлида воёга етдим, уларнинг тарбиясини олиб ўқидим, мана, ҳозир ишлаяпман. Севимли касбим бор. Мактабни битиришим билан совчилар кела бошлашди. Ойлада бош фарзанд, бош набира бўлганим учун тўй қуриш орузи бўлса ҳам, лекин ўйдагиларнинг эркатойи бўлганим учун келган совчиларга рад жавоби беришарди. Ўтган йили 20 ёшимда узоқ қариндошларимизникидан келган совчиларга эса рози бўлишди. Учрашув кунини белгилашди. Балки уша кўни дугонанинг тўйига боролмаганимданми, мен негадир учрашувга ҳеч чиқгим келмасди. Ўйдагилар раъйига қарши боролмадим, ҳаётлашувга чиқдим, лекин биринчи марта бўлгани учунми, ҳаётлашганимданми, билмадим ҳеч нарса гапира олмадим. Фақат берган саволларига жавоб берардим холос. Кейин яна учрашдик, уйимга қузашиб қўйди, ишхонага телефон қилиб турди. Бу воқеа эса байрам кўни бўлганди. Ҳамма хурсанд, уйнаб-қулиб юрибди. Мен эса уша кўни ро-са йиғладим. Сабаби — мен унга кўзойнақ тақийшимни айтдим. Ҳамма вақт эмас, телевизор кураётганда умуман узоқни курулмаслигимни айтгандим. Бу гапдан кейин унинг муомаласи ўзгарди. Устимдан қўлгандек қўнани у бетидан утиб кетаётганларни кўрсатиб, «Ушаларни кўряспизми?», деди. Менга бу гап жуда таъсир қилди, ўзимни зўрга тугтиб турдим. Ҳар сафар қузашиб қуладиган инсон уша кўни троллейбусга олиб юборди. Йўқ, мен ҳафа эмасман, машина нима-ю, троллейбус нима — мен унун фарқи йўқ. Аммо лекин унинг гапи дилимни қаттиқ ранжитди. Уша кўндан бери: — «Мен энди турмушга чиқмайман, барибир йигитлар кўзойнақ таққан қизларни олмайди, энди дунёда яшашдан фойда йўқ», — деб уйлайман. Ўзимни улдиришга ҳам тайёр эдим. Лекин буважонимни, буважонимни қўзим қиймасди. Улар менсиз қийналиб қолишарди. Аммо ушбу воқеадан сўнг бир ой утар-ўтмас буважонимдан айрилиб қолдим. Улар менинг дардқашим, суянчигим эдилар. Уларга ушбу воқеани айтганимда: «Қўй, қўзим йиғлама, мана менинг қўзим нурини Аллоҳ сенга берсин», деб айтгандилар. Мана, азизлар, энди мен нима қилай, маслаҳат беринг. Мен ҳам кимнингдир севимли ёри, фарзандларининг онаси, уйининг бекаси, кўнглининг эркаси бўлишни истардим. Ушандан бери йигитларни қуришга қўзим йўқ, улардан нафратланаман. Мен ҳам яшашга ҳақлиман-ку. Наҳотки кўзойнақ тақиш айб бўлса?

Бу мактубни ёзиб тўғри қилдимми, ёки йўқми билмадим, лекин кимдандир маслаҳат олишим керак-ку. Сизлар нима дейсизлар, азизлар.

С.

ҚАЙ БИРИНИ ТАНЛАЙ?

Мен бугунги кундаги ҳаётим ҳақида жуда кўп уйладим ва сизларга ёзиш ва бир маслаҳат олишга қарор қилдим. Мен Қашқадарё вилоятида туғилганман. 1993 йил узим яхши қўрган «Н» исмли қизга уйландим. Ҳозир иккита жуда ширин фарзандим бор. Мен Н.ни жуда даяхши кураман, усиз ҳаётимни тасаввур қила олмайман. У ҳам мени жуда яхши куради. 1995 йил мен Тошкентга ўқишга келдим. Бахтим бор экан, уша йили ўқишга кирдим. Лекин бу бахт менинг тақдиримни бутунлай ўзгартириб юборди. Узим асли камгапман ва камтарин боламан, бу мақтаниш эмас, асли шундай. Шу уртада мен бир тошкентлик қиз билан танишиб қолдим. Унинг исми Д. У техникумда ўқир экан. Мен бу танишувни шунчаки бир дўстлик деб уйлаган эдим. Лекин кўнлар, ойлар утиб, бизнинг ўртамызда қандайдир бир боғланиш пайдо бўла бошлади. Бу шоирона айтганда «энди куртак отаётган даряхт», эди. Биз бир-биримизни қурмасак тура олмай қолдик. Доимо бирга бўлгимиз келар, бир-биримизни кун аро кутардик. Д.нинг онаси боғчада ишларди.

Бизнинг дўстлигимизга қаршилиқ қўрсатмади. Онаси аслида мени уйга тез-тез келиб туришимни тақлиф қиларди. Д. менга ўзини бағишлаш билан бирга ишонарди ҳам.

Мен унинг уйига жуда кам борганман. Уйига борганимда нега келмайсиз, деб мендан хафа бўларди. Кучада қуриб қолса, уйига тақлиф қилар, ҳар кўни ёнида бўлишимни истарди. Мен унга кўп марталаб тушунтириб айтдим: Д. мени сен тушун, мен оилалиман, сени бахтли қила олмайман. Сен ўз бахтингни ҳали топиб кетасан. Ўртамыздаги яширин бу алоқа ёшлиқнинг хатоси. Мен оилам билан ажрала олмайман. Ахир иккита фарзандим бор. Сен билан ўртамызда фарзанд бўлиб қолиши мумкин. Унда сенга ҳам, менга ҳам ажралиш оғир бўлади», десам у менга: «Агар мени ташлаб кетсангиз ўзимни бир нарсга қилиб қўйишим мумкин, менга фақат сиз кераксиз, майли, хотинингиз устига хотин бўлишга розиман. Сиз билан ҳар қандай қийинчиликка ҳам тайёрман», деб мени ўз бағрига тортди. Мана биз тўрт йилдан бери биргамиз. Мен ундан ҳомиладор бўлиб қолиши мумкин, деб жуда қўрқаман. Онаси эса бирор мар-

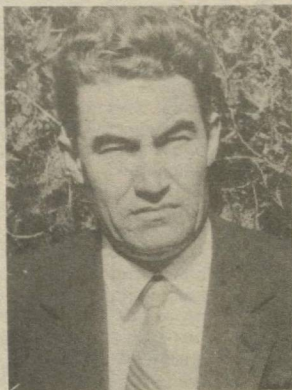
та бизни йўлдан қайтармади. Аксинча, бирга бўлишимизга шароит яратиб берди. Ўзи бўлса бирор нарсани баҳона қилиб чиқиб кетарди. Тўйимизни ўзи ўтказиб бермоқчи. Лекин қизини Қаршига юбормас эмиш. Битта қизим олдимда бўлсин, дейди. Тўйни ҳам августга белгиллаб қўйибди. Тўғри, мен у қизни жуда ҳам яхши кураман. Биз бир-биримизга ўрганиб қолганмиз. Лекин мени бир нарсаси жуда ҳам қийнайди. Қалбимдаги бу икки севгини қайси бирини танлашга ожизман. Оиламни менсиз яшашини тасаввур қилиш у ёқда турсин, у билан ажралиш мен учун жуда оғир. Мен нима қилай? Бу тушкунликдан чиқишга ёрдам беришингизни сўрайман.

Гоҳо Д.ни ташлаб қаерларгадир кетиб қолгим келади. Лекин гурурим бунга йўл қўймайди. Д. ўзини бир нарсга қилиб қўйиши мумкин. Унинг севгисига жуда ҳам ишонаман. Нима қилсам мен ҳақ йўлни танлаган бўламан? Мен қўпни қўрган, доною фозил юртдошларимдан чин дилдан маслаҳат кутиб қоламан.

Т.

ЎЗИМГА ТИЛАГИМ

Ўткир САИДОВ

Йиллар худди оқар сув экан, эллик ёшга кириб кўйибман. Анча-мунча нарсалар ёзиб, бир чеккага уйиб кўйибман. Кўпдан бери шахри азимда, яшашликни қилардим ният. Ўттиз йилда чиққан китобим, отин атагандим «Хайрият».

Мана бугун келдим Тошкентга, дўстлар кутиб олишди илик. Хар қадамда таниш-билишлар, хар метрда мавзу, янгилик. Инсон учун барча ерда

ҳам, топса бўлар экан, парча нон. Лек ижодкор учун кераккан, мухит ҳамда адабий майдон. Иш бошладим, буям бир гап деб, омад тилаб ўзимга-ўзим. Илҳом жўшиб олам янада, гўзал кўринмокда кўзимга.

Бахтли эдим бу ёзганларим, ишдан ҳориб қайтганинг маҳал, эй, ўқувчим ҳузур бахш этиб, сенда кулгу уйғотолса сал.

ЯНГАСИ
МАҚТАГАН ҚИЗ

Дерлар: «— Она мақтаган,
Қизни сираям олма.
Янгаси мақтаган қиз,
Бўлсачи, асло қолма».
Амал қилдим камина,
Ушбу қадим нақлга.
Лек гоҳ акси бўлиши

Ҳеч келмабди ақлга.
Қайинсингил феълидан
Хўп безор бўлган янга.
Мақтаб секин ошириб,
Юборган экан менга.
Ҳозир унга уйланганга
Қилаялман минг афсус.
Сени олмай мен ўлай,
Янгаси мақтаган қиз!

КАСАЛ ҚЎРИШ

Касал эрин кўришга
Келди уйдан хотин.
Ва берди анчагача
Сўнгги дам «ахборотин».
Деди: — Кўрган азобим,
Кўрмасин ҳеч бирор зот.
Худого ҳам етарди
Бугун мен қилган фарёд.
Бу бебош болалар деб,
Ишдан чиқди асабим.
Боз устига тишимнинг
Кўймапти азоби.
Ўтин ҳўл, нон ёпишга
Қийналмокдаман итдай.
Иш жойида ҳам тинчлик йўқ,
Тўқилай дедим тутдай.

Дадамнинг мазаси йўқ,
Ўсал ётибди аммам.
Хуллас, тун-кун овора
Десам бўлади ҳамма.
Тузалиб, тезда уйга,
Дадаси, қайта қолинг.
Мана бу корзинада
Шўрва бор, тезроқ олинг!
Пешин кўшниникига
Ўтирсам чиқиб бирпас.
Ўғлингиз ўт ёқибди,
Портлаб кетай дебди газ.
Хайр, дард берган эгам,
Тез қайтиб ола қолсин.
Хотин кетгач, эрида
Уч юзга чиқди босим.

Жамолиддин ота ва унинг рафиқаси Уринбиби етти ўғил, икки қиз фарзанд қўришди. Менинг дадам — Абдурахмон ака оилада туртинчи фарзанд бўлиб, қобилиятли, зеҳни ўткир, ўқиш-ёзишга қизиқувчан эди. Отаси уни беш ёшидан қўшниси Ислоҳ қорига ўқишга беради. Хат-саводи булгани учун дадамни биринчилардан бўлиб мактабга қабул қилишади. Ўша пайтда «босмачилик» ҳаракати авж олгани боис кўпчилик ота-оналар болаларини мактабга ўқишга беришга қўқишарди. Шунинг учун 7-синфни тамомлаганлар битирувчи саналарди. Дадам мактабни аъло баҳоларга тамомлагач, Самарқанддаги техникумда ўқиган. Сўнгра ўзи таълим олган ўқув даргоҳида ўқитувчилик қилади, кейинчалик эса масъул лавозимларда ишлайди.

Урушдан қишлоққа қайтган дадам яна мактабда муаллимлик қила бошлади. Энди у дардларини оқ қо-

Хотира — муқаддас

СУНМАС МЕХР

ғозга туширмасдан яшолмасди. Кундалик наشرларда унинг қаламига оид мақола ва хабарлар тез-тез босилиб турарди. Адабиётга булган қизиқиш туфайли Самарқанд Давлат Университети филология факультетининг сиртки бўлимига ўқишга киради. Душан Файзий, Ҳамид Нурий каби куролдош ҳам маслакдош дўстлари билан ҳамнафас бўлади. Ижоди гуллаб-яшнади.

Турли газеталар ва «Муштум» журналида унинг қаламига мансуб ҳикоя, очерк, қатра хандалар мунтазам босиб чиқариларди.

Дадам турт фарзандли бўлдилар. У кишининг онамиз билан бирор марта уриш-жанжал қилганларини эслолмаймиз. Фарзандларини сира қойимасди. Бир

суз билан айтганда чумолига ҳам озор бермайдиган бағри кенг инсон эдилар. Адам саранжом-саришталикни ёқтирарди. Кейин у з касбини — болаларни жуда яхши қўрарди.

Бироқ тақдирга тadbир йўқ экан. Гепатит — сариқ касали дадамни оғир миздан бевақт олиб кетди. Ундан сунмас меҳр, битмас-туганмас маънавият мерос қолди.

Дадам — Жамолиддин ўғли Абдурахмон ижодига мансуб асарларни ҳурмат билан диққатингизга ҳавола қиламан. Шояд, дадамнинг руҳлари шод бўлса...

Насиба
ЖАМОЛИДИНОВАҚАЙ БИРИГА ҚАРАБ
ҚУВОНАРДИНГ?

— ...Шундай қилиб, яна қиз дегин ўғлим, ҳим... Аттанг, аттанг, ўғил бўлмабди-да, ўғил, — деди Миртожи ака ўғли Мирзаёқубга кесатиб.

— Қиз, яна қиз, — деди отанинг нима демоқчи эканлигини фаҳмламаган Мирзаёқуб маъюсланиб.

— Хўш, ўғлим, бу ҳов холанг, Қўшқўриқдаги холанг бор-ку, ўшанинг нечта ўғил-қизи бор? — сура-

ди яна Миртожи ака.

— Иккита.

— Балли, балли. Кимлар улар?

— Саид ака билан Қундузхон опа.

— Балли, балли. Саид ким бўлиб ишлаб келяпти? — Олибсатарчилик қилади.

— Балли, балли. Хўш Қундузхон ким бўлиб ишлаб келяпти?

— Ижроком раиси...

— Балли, балли. Масалан, шу икки фарзанд сеники дейлик. Сен қай бирига қараб қувонардинг?

— Ана кўрдингми ўғлим, гап ўғил-қизда эмас, гап тарбияда, ақл, идрок, бошда. Саидни холанг ўқита олмади, тарбия қила олмади. Ха, тушуинсанг, шундай, тушуинсанг, яна такрор айтманки, гап ўғил-қизда эмас...

ИККОВИ БИР ЕРДА

Чойхонада беш-олти киши овқат қилмокчи бўлишди. Уларнинг бири ош қиламиз деса, иккинчиси сувселлик шавла, учинчиси шўрва яхши, деди. Туртинчи киши эса «Топмадиларинг, биродарлар, маставадан яхшиси йўқ», де-

ди. Унга биринчи ош қиламиз деган одам:

— Бе, ҳов, Матийёз, эсинг жойидами ўзи? Паловхонтура қаерда-ю, маставанг қаерда? — деди.

— Билсангиз, иккови ҳам бир ерда, — деди мастава қиламиз деган одам.

— Иккови бир ерда? Бўлмаган гап.

— Булган гап. Иккови бир ерда. Палов кетидан шилқиллатиб чой ичганингиздан кейин, иккови бир ерда бўлиб қолади-да...

Абдурахмон Жамолиддин ўғли

ЮЛДУЗИМ

Газетхонлар
ижодидан

Билганимда эртароқ сендан кўнгил узмасмидим,
Бевафолик қасрини чил парчалаб бузмасмидим.
Айтсанг эрди «менга ҳамроҳ бўлмагайсан оқибат».
Бир дили тоза билан мен иттифоқ тузмасмидим.
Гар десанг, майдонга чиқгил асрамоқчун севгини,
Мен довул, тошқинга тик доврўқ солиб сузмасмидим.
Ваҳки, ағёр даврасида яшнадинг гул — гул ёниб,
Не ажабким, сен баҳору мен эса кузмасмидим.
Эсла нурли лаҳзаларни сен — чироқ, парвона — мен,
Қоп-қаро тун эрдингу сен, мен-чи, кундузмасмидим.
Бунчалар сен нозланиб, ҚОДИРГА қилдинг кўп ситам,
Бир замонлар сен хилолу, мен-чи, юлдузмасмидим.

Абдулқодир ҚАЮМ ўғли

Ойла ва жамият

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Ҳомий
«Матбуот таркатувчи»
акциядорлик жамияти

Мақолада келтирилган фактлар, воқеалар, маълумотлар учун муаллиф жавобгар ҳисобланади.

Муаллиф фикри тахририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин.

Қўлёзмалар таҳлил қилинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.

Телефонлар:
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибият - 34-86-91
Эълонлар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент- 700000,
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Тўрон кўчаси, 41- уй.
Босишга топшириш вақти - 20.35.
Босишга топширилди - 21.15.

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г- 0202
28118 нусхада чоп этилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳоси эркин нарҳда.
Расмом — Н. ХОЛМУРОДОВ.
Навбатчи Д. ТУРҒУНОВА.